

MUSIQI

METODİK VƏSƏİT

1

LAYIH

LAYIH

NƏRGİZ RƏCƏBOVA
ŞƏHLA QULİYEVA
ZƏMFİRA ƏLİYEVA

Ümumtəhsil məktəblərinin **1**-ci sinfi üçün

MUSİQİ

fənni üzrə dərsliyin

METODİK VƏSƏİTİ

Bu nəşrlə bağlı irad və təkliflərinizi
info@eastwest.az və **derslik@edu.gov.az**
elektron ünvanlarına göndərməyiniz xahiş olunur.
Əməkdaşlığınız üçün əvvəlcədən təşəkkür edirik!

ŞƏRQ-QƏRB

LAYİH

MÜNDƏRİCAT

Giriş	3
1-ci sinif Musiqi fənni üzrə məzmun standartları	8
Məzmun standartları və fənlərarası integrasiya cədvəli	9
Tədris proqramının illik planlaşdırma cədvəli	10

Dərslərin gündəlik planlaşdırılması

I bölmə Musiqi aləmi

1. "Gözəl Vətən"	12
2. Musiqili diyar	14
3. Musiqinin xarakteri	15
4. "Nağıl-nəğmə"	16
5. Tıq-tıq xanımın rəqsi	17
6. Mahnı, marş, rəqs	18
7. Azərbaycan təranələri	19
8. Azərbaycan rəqsləri	20
9. Musiqili oyunlar	21

II bölmə Melodiya

1. Sehrli Melodiya	22
2. Musiqi əlifbası	23
3. Notların söhbəti	24
4. Musiqi nərdivanı	26
5. Bayram şənliyi	27

III bölmə Ritm

1. Zərb musiqi alətləri	28
2. Ritmik naxışlar	29
3. Ritmin növləri	30

IV bölmə Musiqidə məzmun

1. Qonaqpərvər dostlar	31
2. Əfsanəvi "Cəngi"	32
3. Qəhrəmanlıq nəğməsi	33
4. "Əzizsən, Vətən"	34
5. "Gəl, gəl, a yaz günləri"	36
6. "Çal, oyna!"	37
7. Novruz xonçası	38

V bölmə Könül açan nəğmələr

1. Sülh və mübarizlik	39
2. Sülhün keşiyində	40
3. Nəğməli bahar	41
4. Gözəl məkan, Azərbaycan!	42
5. "Gülməli nağıl"	43
6. Hər birimiz bir çiçək	44
7. Güllərin rəqsi	45
8. Bayram günü	46
9. Uşaqların nəğməli dünyası	47
10. Musiqi çələngi	48

Musiqi repertuarı	49
İstinad edilmiş mənbələr	64

Giriş

Hörmətli müəllim! Ümumtəhsil məktəblərində tədris olunan Musiqi fənninin məqsədi musiqinin tədrisi və tərbiyəvi imkanları vasitəsilə şəxsiyyətin formalaşdırılmasıdır. Musiqi dərslərində şagirdlər musiqi mədəniyyətinə yiyələnir, onun mənəvi-estetik əsasını öyrənir, öz yaradıcı imkanlarını gerçəkləşdirirlər.

Mövzular 5 bölmədə qruplaşdırılmışdır: I – “Musiqi aləmi”, II – “Melodiya”, III – “Ritm”, IV – “Musiqidə məzmun”, V – “Könül açan nəğmələr”.

I bölmədə 3 əsas janr: mahnı, marş, rəqsdən bəhs olunmuş, “musiqi əsərlərinin” xarakteri (şən və qəmli) araşdırılmışdır.

II bölmədə musiqi ifadə vasitəsi – melodiya və notlar haqqında məlumat verilmişdir.

III bölməyə ritm, ritmin növləri, zərb musiqi alətləri, janr anlayışı ilə bağlı mövzular daxil edilmişdir.

IV bölməyə musiqinin məzmununa aid mövzular – mahnı və rəqslər, temp, tempin növləri, nəğməli oyunlar daxil edilmişdir.

V bölmədə əvvəlki bölmələrdə təqdim olunan mövzular yekunlaşdırılaraq musiqinin məzmunu, xarakteri, ritmi, tempinə aid bilik və bacarıqlar ümumiləşdirilmişdir.

Hər bölmədə verilmiş mövzu və tapşırıqlar 1-ci sinif Musiqi kurikulumunun standartlarının reallaşmasına xidmət edir.

Dərslük komplekti Musiqi fənni üzrə təhsil proqramı, dərslük və tədris vasitələrinin tərtibinə qoyulan tələblər, tədris materialının planlaşdırılması, təlim üsullarının müəyyənləşdirilməsi və müəllimin hazırlığının həyata keçirilməsi üçün müvafiq təlimatlar formasında hazırlanmış qaydalar əsasında yazılmışdır.

Dərslük

Dərslükdə şagirdlərin musiqi sahəsində bilik, bacarıq və vərdislərə yiyələnməsi (dünya-görüşünün zənginləşdirilməsi, xorla oxu, sadə musiqi alətlərində çalma, rəqs elementlərinin yerinə yetirilməsi, ritmik və improvizətmə bacarıqlarının formalaşması) məqsədilə mövzular nağıl formasında təqdim olunmuşdur. Şagirdlərin yaş xüsusiyyətlərini, anlama səviyyəsini nəzərə alaraq bölmələr və mövzular arasında məntiqi, xronoloji və sadədən mürəkkəbə ardıcılığı əsas prinsip kimi müəyyən edilmişdir.

Şagirdlərin təfəkkürünün fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə alaraq tədris materialı yalnız informativ xarakter daşımır. O, şagirdlərdə obrazlar haqqında emosional, rəngarəng, müəyyən təsəvvür yaradır. Dərslər “Saz və Ney” adlı yeni nağılda baş verən hadisələrlə bağlıdır. Hər bir dərs bir “musiqi görüşü”dür. Mövzular Saz və Ney adlı iki qəhrəmanın və nağılımızın “musiqili görüşləri”nə dəvət olunmuş digər personajların söhbətləri ilə şagirdlərə çatdırılır.

Saz, Ney, Melodiya, Ritm, Temp, notlar, musiqi alətləri, Cırtan, Tıq-tıq xanım, Naznaz və s. yeni nağıl personajları müəyyən funksiya daşıyır: Saz və Ney – əsas aparıcılarıdır, tədris ili ərzində digər nağıl qəhrəmanlarını təqdim edərək, nəzəri və fəaliyyət ilə bağlı məlumatlar verir; Melodiya (bu qəhrəmanın donunun üzərində not işarələri təsvir olunub) – musiqi əsərlərinin xarakteri və məzmunu haqqında sadə məlumatlar verir; Ritm (bu qəhrəmanın kəmərinə nağaranın çubuqları təsvir olunub) – daha çox musiqi əsərlərinin ritmi haqqında məlumat verir; Temp (bu qəhrəmanın boyunbağısında saat təsvir olunub) – musiqi əsərlərinin sürəti haqqında sadə məlumat verir. İl boyu tətbiq olunan musiqili-didaktik oyunları da məhz nağıl qəhrəmanları təqdim edir.

Musiqi fənninin tədrisi zamanı, xüsusilə də yeni material təqdim olunarkən əyani vasitələrdən (müxtəlif şəkillər, sxemlər, rəsmlər, plakatlar, kartlar və s.) istifadəyə geniş yer verilmişdir. Musiqi nümunələrinin daha yaxşı qavranılması və yadda qalması üçün onların məzmunu müxtəlif şəkil və illüstrasiyalarda verilmişdir.

Dərslərdə mahnıların bənd və nəqəratlarının, rəqslərin və instrumental pyeslərin məzmunu müxtəlif çərçivələrdə (eləcə də butalarda, buludlarda və s.) verilmiş şəkillərdə öz əksini tapmışdır. Həmin çərçivələr metodik vəsaitdə musiqi əsərlərinin "şərti şəkillər"i adlandırılmışdır. Məsələn, 2-ci dərstdə (səh. 8) "Gözəl Vətən" mahnısının bəndlərinin məzmunu molbertlərdə, 4-cü dərstdə (səh. 13) "Nağıl-nəğmə" mahnısının bəndlərinin məzmunu göyərçinlərin dimdiklərindəki rəsmlərdə əks olunmuşdur. Bütün musiqi əsərlərinin şərti şəkilləri, müəlliflərinin portretləri və mahnıların mətni (sözləri) dərslərin sonunda yerləşdirilmişdir.

Dərslərdə yaradıcı təfəkkürün inkişafı üçün *mahnını oxu, musiqi əsərini dinlə, obrazı təsvir et, sadə musiqi alətlərində çal, musiqi nümunələrinə müşayiət yarat, rəqs elementlərini və ritmik məşğələni yerinə yetir* kimi tapşırıqlar verilmişdir. Dərslərdən daha səmərəli istifadə etmək üçün hər fəaliyyət növü fərqli simgələrlə göstərilmişdir.

Fəaliyyətlərin şərti işarələri:

Oxumaq –

Rəqs etmək –

Dinləmək –

Tapşırıq –

Dərslərə sadə şəkildə müxtəlif anlayışlar daxil edilmişdir. Bu anlayışlar lüğətdə verilmişdir.

Lüğət –

Metodik vəsait

Metodik vəsait tövsiyə xarakteri daşıyır. Müəllim sərbəst olaraq verilmiş standartları reallaşdırma prosesində onlara müvafiq və məqsədəuyğun dəyişiklik edə bilər.

Hər bir dərslərin məqsədi həmin dərstdə reallaşan standartlara görə müəyyənləşdirilmişdir. Fəndaxili inteqrasiyanı təmin edərək hər dərstdə musiqi fənn kurikulumunun məzmun xətləri əlaqəli göstərilmişdir. Fənlərarası inteqrasiya Azərbaycan dili, Həyat bilgisi, Riyaziyyat, Təsviri incəsənət, Fiziki tərbiyə fənləri ilə qarşılıqlı əlaqədə şagirdlərdə eyni bacarıqların formalaşmasına xidmət edir.

Musiqi fənni üzrə təlim-tədris prosesinin səmərəli keçirilməsi üçün müasir təlimin bütün formaları təqdim olunur: fərdi iş, cütlərlə iş, kiçik və böyük qruplarla iş, kollektivlə iş. Bu işə hər bir şagirdin öyrənmə prosesinin intensivliyinə və əməkdaşlığının formalaşmasına şərait yaradır.

Təlimin qarşıya qoyduğu vəzifələrin və prinsiplərin həyata keçirilməsi təlim-tərbiyə prosesinə təsir edən amillərdən və şərtlərdən, məhz öyrədici mühitdən əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Müəllim öyrədici mühiti (şərti bölmə: əşyavi, informasiya və sosial-psixoloji mühit) təşkil etmək üçün şagirdin fərdi xüsusiyyətlərini nəzərə almalı, şəxsiyyətin inkişafına optimal şərait yaratmalıdır. Musiqi dərslərində öyrədici mühiti yaratmaq üçün müəllim musiqi əsərlərinin bəstəkar və şairlərinin portretlərini, mövzuya aid təqdimatlar, şəkil, illüstrasiya və plakatlar, sadə zərb musiqi alətləri, tapmacalar, şeir, mahnıda verilmiş obrazlara aid əşya və maskalar, musiqi əsərlərinin videoçarxları və səsyazmalar və s. istifadə edə bilər.

Bütün dərslər 3 mərhələli strukturda verilib: I. "Motivasiya və ya aktuallaşdırma", II. "Fəaliyyət" və III. "Ümumiləşdirmə və refleksiya".

Metodik vəsaitdə hər dərslərin I mərhələsi ("Motivasiya və ya aktuallaşdırma") nağıl formasında təqdim olunmuş, hər bir personajın "musiqi görüşləri"ndə mövzu həmin nağıl

qəhrəmanlarının dili ilə, onların söhbətlərində verilmişdir. Müəllim nağılı həmin qəhrəmanların adından danışmaqla mövzuya maraq yaradır və ya keçilmiş mövzuları yada salır.

II mərhələdə ("Fəaliyyət") təlim məqsədlərinə nail olmaq üçün dərstdə görülməli fəaliyyət əks olunmuşdur (mahnı oxuma, rəqsetmə, ritmtutma, musiqi alətlərində çalma, dinləmə və digər tapşırıqların yerinə yetirilməsi).

III mərhələdə ("Ümumilləşdirmə və refleksiya") dərs boyu görülməli fəaliyyət ümumilləşdirilir, qapalı və açıq sualların köməyi ilə refleksiya keçirilir.

Musiqi dərslərində şagirdlərin musiqi fəaliyyəti növləri bunlardır: mahnı oxumaq, musiqi dinləmək, sadə musiqi alətlərində çalmaq, ritmik hərəkətləri və rəqs elementlərini yerinə yetirmək. Musiqi əsərlərini keçərkən müəllim şagirdləri əsərlərin müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri ilə tanış etməlidir (dərslik, səh. 71–80). Metodik vəsaitdə musiqi əsərlərinin not mətni verilmişdir (səh. 49–63). Müəllim bu materialdan da resurs kimi istifadə edə bilər.

Mahnı oxuma. Mahnını öyrənməkdən əvvəl səsəməşğələsi və ya vokal təmrinini (qısa vokal tapşırığı) keçirmək lazımdır. Bu zaman fizioloji hazırlıq aparılır, əsərlərin ifasından öncə səs aparatı "isindirilir", nəfəs, səsin atakası, artikulyasiya, tələffüz, intonasiya və digər zəruri vərdişlər formalaşdırılır. Müəllim təmrinləri seçərkən onların melodik və ritmik cəhətdən sadə və yadda qalan olmasına diqqət yetirməlidir. Təmrinlər taraz səsə, sakit (qışqırmadan) oxunmalıdır. Dərslikdə vokal təmrinləri "Musiqili pilləkən" (II bölmə, 3-cü dərs), "Musiqili barmaqlar" (II bölmə, 4-cü dərs) və s. sxemlərdə verilmişdir.

Verilmiş mahnıların əksəriyyətinin 2-3 dərstdə öyrənilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Mahnının düzgün və təmiz oxunması üçün müəllim ilk dərstdən mütəmadi olaraq şagirdlərin diqqətini "Mahnının ifa qaydaları"na (dərslik, səh. 5) yönəltməlidir. Musiqi dərslərində mahnıların xorla ifasına daha çox yer verilir. Xorla oxuma şagirdlərdə diqqəti, müşahidəçiliyi, intizamı tərbiyə edir və onları yaradıcı kollektivdə birləşdirir. İfa zamanı şagirdlərin xorda oxu vərdişlərinə yiyələnməsi, səslərinin qorunması, ilkin musiqi anlayışlarının və müəyyən bacarıqların formalaşması üçün müəllim daimi və məqsədyönlü iş aparır.

Musiqi əsərlərinin dinlənilməsi. Musiqi repertuarına asan mənimsənilən və şagirdlərin yaş səviyyəsinə uyğun, əsasən oynaq xarakterli musiqi nümunələri daxil edilmişdir. Müəllim 1-ci dərstdə şagirdləri "Musiqi dinləmə qaydaları" ilə (dərslik, səh. 5) tanış etməli, vaxtaşırı onların diqqətini həmin qaydalara yönəltməlidir. Musiqi əsərləri tam şəkildə və ya hissə-hissə (stop-kadr üsulu ilə) səsləndirilməlidir. Şagirdlərə həmin musiqi nümunələrinin melodik xüsusiyyətləri, ritm, temp, musiqi janrları və quruluşu, musiqi alətlərinin səslənməsi haqqında lazımi qısa məlumat verilməlidir. Musiqi əsərləri dinləndikdən sonra müzakirələrdə şagirdlərin iştirakı təmin edilməlidir.

Rəqslərin ifası. I sinfin proqramına ilk dəfə olaraq Azərbaycan xalq rəqslərinin öyrənilməsi (bəzi elementlər) daxil edilmişdir. Əvvəl rəqslərin musiqisi dinlənilməlidir. Sonra rəqs elementlərini (hərəkətlərini) öyrədərkən uşaqlara Azərbaycan xalq rəqslərinin ifa tərzini çatdırmaq lazımdır: qızların hərəkətləri incəliyi, zərifliyi, oğlanların hərəkətləri isə cəsurluğu, cəldliyi bildirməlidir. Dərslikdə xalq rəqslərimizin rəqs elementləri şəkil və sxemlərdə verilmişdir.

Musiqi alətlərində çalmaq. 1-ci sinifdə bu fəaliyyət sadə zərb musiqi alətləri vasitəsilə yerinə yetirilir. Musiqi alətində çalmazdan əvvəl onun quruluşu, həmin alətdə ifa zamanı oturuş qaydası, əllərin alət üzərində düzgün qoyulması izah olunmalıdır.

Təlimin diferensiallaşdırılması. Təlimin diferensiallaşdırılmasını aşağıdakı üsullarla həyata keçirmək olar:

- Yaradıcılıq səviyyəsinə görə (yaradıcı olmayan tapşırıqlara aiddir: nümunə üzərində iş, faktoloji sualların cavablandırılması, notların təqlid olunması və ya müəllimin ifasının təkrar olunması və s. Yaradıcı tapşırıqlar isə qeyri-standart nəticələr ehtiva edir: təxəyyülə əsaslanan şəkil çəkmək, rollu oyunda iştirak, sadə musiqi alətlərində çalmaq, rəqs etmək və s.);

- Çətinlik səviyyəsinə görə;
- Həcminə görə (mövzuya uyğun əlavə tapşırıqlar təklif oluna bilər);
- Müstəqillik səviyyəsinə görə (bütün uşaqlar eyni tapşırığı yerinə yetirir – bəziləri müstəqil şəkildə, digərləri isə müəllimin köməyi və nəzarəti altında);
- Öyrənmə fəaliyyətinin xarakterinə görə;
- Şagirdlərə göstərilən köməyin xarakterinə görə (bütün uşaqlar eyni vaxtda işə başlayır və köməyə ehtiyacı olan şagirdlərə bu şəkildə dəstək göstərilir: köməkçi kartlar; asan, lakin oxşar tapşırıqların verilməsi; lövhədə qeydlər və s.).

Təhsildə xüsusi ehtiyacı olan şagirdlərin öyrənmə aktivliyi və bacarıqları fərqlidir. "Yada sal və ifa et", "Hərəkəti yerinə yetir", "Musiqili kub", "Notları tanı", "Pillə-pillə", "Musiqi nərdi", "Ritm göstər", "Tap və ifa et", "Mahnının melodik xəttini təsvir et", "Asta, orta, tez", "Fırlançı", "Musiqili fincan" kimi musiqili-didaktik oyunlar vasitəsilə təhsildə xüsusi ehtiyacı olan şagirdlərin də musiqi bilik, bacarıq və vərdisləri formalaşır. Həmin oyunların qaydaları metodik vəsaitdə verilmiş dərslərin planlaşdırılmasında göstərilmişdir.

Oyunlar. Oyun həm uşağın psixoloji vəziyyətini müəyyən etmək və şəxsiyyət kimi inkişafının diaqnostikasını aparmaq üçün bir vasitə, həm də onun inkişafındakı ləngiməni və qüsurları aradan qaldırmaq üçün əla metoddur.

Qaydalı oyunlar uşaqların davranışlarını idarə etmək qabiliyyətini artırır, onların impulsivliyini azaldır və bununla da xarakterin formalaşmasına yardım edir. Qaydalı oyunlara didaktik, mütəhərrik və rollu oyunlar aid edilir. Kifayət qədər qaydalı oyunlar oynamış uşaqların məktəb intizamına uyğunlaşması daha rahat olur.

Didaktik (öyrədici) oyunlar şərti olaraq 3 növə ayrılır: oyuncaqla (müxtəlif əşya) oynanılan oyunlar, şifahi və ya sözlü (tapmaca) oyunlar, loto (cütşəkilli kart) oyunları. Dərs zamanı didaktik oyunlardan istifadə uşaqlarda yaddaş, diqqət və təfəkkürün inkişafına kömək edir.

Mütəhərrik oyunlar cəldliyi, çevikliyi, sürəti inkişaf etdirir, fiziki cəhətdən təkmilləşməyə zəmin yaradır (xüsusən də yarış formasında keçiriləndə). Musiqi dərslərində süjetli və süjetsiz elementar mütəhərrik oyunlardan və əl-ələ tutub dairədə hərəkətlər edib oynanılan, mahnılarla müşayiət olunan oyunlardan istifadə etmək olar.

Rollu oyunlarda şagird hər hansı bir obrazı canlandırır, öz təəssüratlarını üzə çıxarır. Oyun vəziyyətinin xəyal olduğunu anlayan uşaqlar buna baxmayaraq, olduqca real hisslər və təcrübələr yaşayır və bununla da daxili dünyalarını zənginləşdirirlər. Rollu oyun uşaqların idraki inkişafında mühüm əhəmiyyət kəsb edir, onlarda diqqəti və yaddaşı inkişaf etdirir. Tərəfdaşlarla birgə oyun zamanı uşaqlar ünsiyyət qurmağı, başqalarının istək və fəaliyyətlərini nəzərə almağı, fikirlərini müdafiə etməyi, təkid etmə qabiliyyətini formalaşdırmağı, həmçinin birgə planlar hazırlamağı və həyata keçirməyi öyrənirlər. Müxtəlif rolları yerinə yetirərkən uşaqlar fərqli fəaliyyətlərin bütün aspektlərini əhatə etməyə başlayırlar ki, bu da, öz növbəsində, insanın düşüncə qabiliyyətini inkişaf etdirməyə, başqasının fikrini qəbul etməyə kömək edir.

Qiymətləndirmə. Məktəbdaxili qiymətləndirmə təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədi daşıyır. 1-ci sinifdə məktəbdaxili qiymətləndirmənin summativ növü aparılır.

Şagirdlərin ilkin bilik və bacarıq səviyyəsini müəyyənləşdirmək üçün **diaqnostik qiymətləndirilmədən** istifadə edilir. Müsahibə, söhbət, müşahidə, tapşırıqlar və valideynlərlə əməkdaşlıq üsulları ilə şagirdlərin maraq dairəsi, dünyagörüşü, musiqi qabiliyyətləri haqqında məlumat əldə edilir. Bu da, öz növbəsində, təlim məqsədləri və strategiyalarında çevik dəyişikliklər aparılmasına imkan yaradır.

Hər bir dərstdə təlim nəticələrinin reallaşması səviyyəsini **formativ qiymətləndirmə** vasitəsilə müəyyən etmək olar. Formativ qiymətləndirmə yalnız şagird nailiyyətlərinin dinamikasını ölçən qiymətləndirmə deyil. O bu nailiyyətlərin və irəliləyişin əsas səbəblərindən biridir, çünki dərs zamanı həyata keçirilən formativ qiymətləndirmə zamanı şagird əks-əlaqə nəticəsində öz təlim fəaliyyətinin zəif və güclü tərəflərini öyrənərək təlim prosesinin qar-

şısına yeni məsələlər qoyur və inkişaf edir. Növbəti mərhələdə inkişaf üçün formativ qiymətləndirmə zamanı şagird öz səhvlərinin təhlili əsasında həm özünü qiymətləndirir, həm də istiqamətləndirilir.

Formativ qiymətləndirmənin mexanizmləri:

- Şagirdin qiymətləndirmə meyarlarını əvvəlcədən bilməsi və öz fəaliyyətində ona yönəlməsi;

- Müəllimin şagirdə mütəmadi olaraq dəstəkləyici və konstruktiv əks-əlaqənin verməsi;
- Hər bir şagirdə xüsusi əks-əlaqənin verilməsi;
- Şagirdin inkişafa istiqamətləndirilməsi;
- Refleksiya və özünüqiymətləndirmə fəaliyyətlərinin həyata keçirilməsi.

Musiqi dərslərində müəllim şagird nailiyyətinin inkişafını izləməklə təlim strategiyasını qurur. Qiymətləndirmənin bu növü hər bir şagirdi pozitiv ruha kökləməli, daha yaxşı nailiyyətlər əldə etməyə həvəsləndirməlidir. Formativ qiymətləndirməni müxtəlif yollarla keçirmək olar: müşahidə, sorğu, müqayisə və s. Musiqi dərslərində formativ qiymətləndirməni aşağıdakı meyarlara görə aparmaq olar: dinləmə və əsərin təhlili, xor-vokal fəaliyyəti, səlis intonasiya, musiqi alətlərində ifa, oxu qaydalarına riayət, ritmik hərəkətlərin və rəqs elementlərinin icrası, müxtəlif musiqi fəaliyyətləri zamanı öyrənmə fəallığı, musiqili oyunlarda iştirak etmə, yaradıcı tapşırıqların yerinə yetirilməsi. Məsələn, formativ qiymətləndirməni "Notları topla" üsulu ilə də aparmaq olar. Bu zaman müəllim üzərində notlar təsvir olunmuş bir neçə kart hazırlayır. Dərs zamanı şagirdlərin nailiyyətlərini kartları təqdim etməklə qiymətləndirir və toplanan kartların sayına əsaslanıb dərslərin sonrakı mərhələləri üçün müvafiq strategiya müəyyənləşdirir.

Özünüqiymətləndirmə şagirdi öz fəaliyyətini təhlil və müqayisə etməyə, dəyərləndirməyə, nəticə çıxarma və daha yaxşı işləməyə sövq edir. Bunun üçün "İşiqfor" və "Ovuc və yumruq" üsullarından istifadə etmək olar.

1. "İşiqfor". Hər bir şagirdə üç rəngdə (qırmızı, sarı və yaşıl) kart paylanır. Əks-əlaqədə şagirdlər bu kartlardan istifadə edirlər: qırmızı rəng (kömək lazımdır), sarı (əmin deyiləm), yaşıl (öhdəsindən gəlirəm).

2. "Ovuc və yumruq". Hər bir şagird təlimatlandırılır: ovuc – tapşırığı yerinə yetirdim, üç barmaq – tapşırığı qismən yerinə yetirdim, yumruq – tapşırığın öhdəsindən gələ bilmirəm deməkdir.

Validəynlərlə iş. Şagirdlərin öyrənməsi ilə bağlı məlumatlanmaqda maraqlı olan tərəflərdən biri də valideynlərdir. Övladlarının təlimdə irəliləməsi və geriləməsi haqqında məlumatların daimi olaraq onlara çatdırılması qanunvericilikdə də nəzərdə tutulmuşdur.

Həmin məlumatlar e-mail vasitəsilə və ya telefonda mesaj yazmaqla valideynə çatdırıla bilər.

Ötürülən məlumatlar şagirdin öyrənməsinin həqiqi vəziyyətini əks etdirməli, onu ruhdan salmamalı və yaranan problemin həllində valideynin hansı köməyi edə biləcəyini müəyyənləşdirməlidir.

LAYİH

1-ci sinif Musiqi fənni üzrə məzmun standartları

1-ci sinfin sonunda şagird:

- ifa etdiyi və dinlədiyi uşaq mahnılarının müəlliflərini tanıyır;
- əsas musiqi janrları (mahnı, rəqs, marş) və musiqi ifadə vasitələri (temp, ritm) haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir;
- dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan əhvali-ruhiyyəni sadə formada şərh edir, melodiyaaların ritm və tempinə uyğun hərəkətlər nümayiş etdirir;
- xor tərkibində birsəsli (unison) oxuyur;
- sadə uşaq musiqi alətlərində kiçik melodiya parçalarını notla çalır və oxuyur;
- mahnı oxumaq qaydalarını bilir, sadə ölçülü dirijorluq jestlərinə əməl edir.

Məzmun xətləri üzrə əsas və alt standartlar

1. Musiqi aləmi

Şagird:

1.1. İfa etdiyi və dinlədiyi uşaq mahnılarının müəlliflərini tanıyır.

- 1.1.1. Mahnı müəlliflərinin adlarını sadalayır.
- 1.1.2. Dinlədiyi mahnının müəllifini müəyyənləşdirir.
- 1.1.3. Mahnı müəlliflərini onların şəkillərindən tanıyır.

1.2. Əsas musiqi janrları (mahnı, rəqs, marş) və musiqi ifadə vasitələri (temp, ritm) haqda təsəvvürə malik olduğunu nümayiş etdirir.

- 1.2.1. Əsas musiqi janrları və musiqi ifadə vasitələrini sadalayır.
- 1.2.2. Xarakterik cəhətlərinə görə əsas musiqi janrlarını fərqləndirir.
- 1.2.3. Mahnıların girişi, bənd, nəqərat hissələrini fərqləndirir.

2. Emosional dəyərləndirmə

Şagird:

2.1. Dinlədiyi musiqi əsərlərində ifadə olunan əhvali-ruhiyyəni sadə formada şərh edir, melodiyaaların ritm və tempinə uyğun hərəkətlər nümayiş etdirir.

- 2.1.1. Mahnının xarakterini (şən, qəmli) müəyyənləşdirir.
- 2.1.2. Mahnının emosional məzmununu ifa prosesində büruzə verir.
- 2.1.3. Musiqinin dəyişən tempinə və ritminə uyğun hərəkətlər edir.

3. Musiqi fəaliyyəti

Şagird:

3.1. Xor tərkibində birsəsli (unison) oxuyur.

- 3.1.1. Öyrənmək məqsədilə müəllimin oxuduğu nümunələri təkrar edir.
- 3.1.2. İfa etdiyi melodiyaalara sadə vasitələrlə ritm tutur.
- 3.1.3. Xor daxilində kollektiv ifa qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.

3.2. Sadə uşaq musiqi alətlərində tanış olduğu mahnılardan kiçik melodiya parçalarını çalır və oxuyur.

- 3.2.1. Oktava daxilində ayrı-ayrı notları çalır.
- 3.2.2. Qammanın I və V səslərindən istifadə etməklə öz ifasına müşayiət yaradır.
- 3.2.3. Bir oktava daxilində səsləri yuxarı və aşağı olaraq oxuyur.

3.3. Mahnı oxumaq qaydalarını bilir, sadə ölçülü dirijorluq jestlərinə əməl edir.

- 3.3.1. Düzgün mahnı oxumaq qaydalarını mənimsədiyini nümayiş etdirir.
- 3.3.2. Səsin imkanlarından düzgün istifadə edir.
- 3.3.3. Öz ifasını 2/4 sadə ölçülü dirijorluq hərəkətləri ilə göstərə bilir.

Məzmun standartları və fənlərarası inteqrasiya cədvəli

Nö	Bölmə	Dərs	Mövzu	1.1.	1.2.	2.1.	3.1.	3.2.	3.3.	Azərbaycan dili (A.d.)	Həyat bilgisi (H.b.)	Riyaziyyat (Riy.)	Fiziki tərbiyə (F.t.)
1.	I. Musiqi aləmi	1.	Gözlə Vətən	1.1.3.					3.3.1.	1.2.2., 2.1.1.	2.3.1., 2.4.1.		
		2.	Musiqili diyar		1.2.3.	2.1.3.							4.2.
		3.	Musiqinin xarakteri		1.2.1.	2.1.1.				2.1.2.			
		4.	Nağıl-nəgmə	1.1.3.	1.2.1.	2.1.2.							2.1.1.
		5.	Tıq-tıq xanımın rəqsi		2.1.3.	2.1.3.			3.3.2.	1.2.3.	1.1.2.		
		6.	Mahnı, marş, rəqs		1.2.2.	2.1.3.			3.3.1.				4.1.
		7.	Azərbaycan təranələri	1.1.1.			3.1.3.				2.3.1.		4.1.
		8.	Azərbaycan rəqsləri			2.1.1., 2.1.3.							3.1.1.
2.	II. Melodiya	9.	Musiqili oyunlar			2.1.3.					2.1.1.		2.1.2.
		1.	Sehrlı Melodiya	1.1.3.		2.1.3.				2.2.1.	1.1.2.	1.1.1.	
		2.	Musiqi əlifbası			2.1.3.		3.2.3.				1.1.1.	4.2.
		3.	Notların söhbəti			2.1.3.		3.2.3.		2.1.1.	1.1.1.		
		4.	Musiqi nərdivanı			2.1.3.	3.1.2.	3.2.3.			2.1.1.		4.2.
3.	III. Ritm	5.	Bayram şənliyi		1.2.2.		3.1.3.						4.2.
		1.	Zərb musiqi alətləri		1.2.1.	2.1.3.	3.1.2.				2.1.1.		4.1.
		2.	Ritmik naxışlar	1.1.1.			3.1.2.						4.2.
		3.	Ritmın növləri			2.1.2.	3.1.3.						
		1.	Qonaqpərvər dostlar			2.1.2.	3.1.1.			2.3.3.			
4.	IV. Musiqidə məzmun	2.	Əfsanəvi "Cəngi"		1.2.2.	2.1.3.			3.3.2.		2.1.1.		4.1.
		3.	Qəhrəmanlıq nəğməsi		1.2.1.	2.1.3.			3.3.1.	2.2.1.			
		4.	Əzizsan, Vətən		1.2.3.	2.1.3.			3.3.2.				4.1.
		5.	Gəl, gəl, a yaz günləri			2.1.3.	3.1.2.						4.2.
		6.	Çal, oynal!			2.1.3.	3.1.3., 3.1.2.			2.2.1.			
		7.	Novruz xonçası				3.1.2.		3.3.1.	2.2.1.	3.1.1.		4.1.
5.	V. Könül atan nəğmələr	1.	Sülh və mübarizlik			2.1.2.	3.1.1., 3.1.2.			1.1.1.			
		2.	Sülhün keşiyində			2.1.1.		3.2.2.	3.3.3.	1.1.1.			
		3.	Nəğməli bahar	1.1.2.		2.1.3.	3.1.2.			1.1.1.			
		4.	Gözlə məkan, Azərbaycan!		1.2.3.	2.1.3.				2.2.1.			
		5.	"Gülməli nağıl"			2.1.2.			3.3.3.	1.2.1.	1.1.2.		
		6.	Hər birimiz bir çiçək			2.1.3.		3.2.1.			1.3.1.		
		7.	Güllərin rəqsi		1.2.3.	2.1.3.	3.1.2.				1.3.1.		
		8.	Bayram günü		1.2.2.	2.1.2.					3.1.2.		
		9.	Uşaqların nəğməli dünyası		1.2.2.		3.1.2.			1.2.3.	3.1.1., 3.2.1.		
		10.	Musiqi çəlgisi			2.1.3.	3.1.3.			1.2.3.	3.1.1., 3.2.1.		

Tədris proqramının illik planlaşdırma cədvəli

Nö	Standart	Tədris vahidi	Mövzu	Saat	Musiqi repertuarı
1.	1.1.3., 3.3.1.	I. Musiqi aləmi	1. Gözəl Vətən	1	1. Dinləmək – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni. Üzeyir Hacıbəyli, Əhməd Cavad; 2. Oxumaq – “Gözəl Vətən”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin.
2.	1.2.3., 2.1.3.		2. Musiqili diyar	1	1. Oxumaq – “Gözəl Vətən”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin; 2. Rəqs etmək – “Uzundərə” A.x.r. ¹
3.	1.2.1., 2.1.1.		3. Musiqinin xarakteri	1	1. Oxumaq – “Gözəl Vətən”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin; 2. Rəqs etmək – “Uzundərə” A.x.r.
4.	1.1.3., 1.2.1., 2.1.2.		4. Nağıl-nəğmə	1	1. Oxumaq – “Nağıl-nəğmə”. Asya Sultanova, Teymur Elçin; 2. Dinləmək – “Marş”. Üzeyir Hacıbəyli.
5.	2.1.3., 3.3.2.		5. Tıq-tıq xanımın rəqsi	1	1. Oxumaq – “Nağıl-nəğmə”. Asya Sultanova, Teymur Elçin; 2. Rəqs etmək – “Nəlbəki” A.x.r.
6.	1.2.2., 2.1.3., 3.3.1.		6. Mahnı, marş, rəqs	1	1. Oxumaq – “Nağıl-nəğmə”. Asya Sultanova, Teymur Elçin; 2. Dinləmək – “Marş”. Üzeyir Hacıbəyli; 3. Rəqs etmək – “Nəlbəki” A.x.r.
7.	1.1.1., 3.1.3.		7. Azərbaycan təranələri	1	1. Oxumaq – “Bayrağım”. Səid Rüstəmov, Cavad Cavadlı; “Gözəl Vətən”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin; 2. Dinləmək – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni. Üzeyir Hacıbəyli, Əhməd Cavad.
8.	2.1.1., 2.1.3.		8. Azərbaycan rəqsləri	1	1. Dinləmək – “Bayrağım”, Səid Rüstəmov, Cavad Cavadlı; 2. Rəqs etmək – “Nəlbəki” və “Qaytağı” A.x.r.
9.	2.1.3.		9. Musiqili oyunlar	1	1. Oxumaq – “Gözəl Vətən”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin; “Nağıl-nəğmə”. Asya Sultanova, Teymur Elçin; “Bayrağım”. Səid Rüstəmov, Cavad Cavadlı; 2. Rəqs etmək – “Uzundərə”, “Nəlbəki” və “Qaytağı” A.x.r.
10.	1.1.3., 2.1.3.	II. Melodiya	1. Sehrli Melodiya	1	1. Rəqs etmək – “Brilyant” A.x.r.; 2. Oxumaq – “Sayıram onacan”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin.
11.	2.1.3., 3.2.3.		2. Musiqi əlifbası	1	1. Oxumaq – “Sayıram onacan”. Otay Zülfüqarov, Teymur Elçin; 2. Rəqs etmək – “Brilyant” A.x.r.
12.	2.1.3., 3.2.3.		3. Notların söhbəti	1	1. Dinləmək – “Marş”. Üzeyir Hacıbəyli; 2. Oxumaq – “Bax belə”. Otay Zülfüqarov, Ramiz Heydə; 3. Rəqs etmək – “Yallı” A.x.r.
13.	2.1.3., 3.1.2., 3.2.3.		4. Musiqi nərdivanı	1	1. Oxumaq – “Bax belə”. Otay Zülfüqarov, Ramiz Heydə; 2. Rəqs etmək – “Yallı” A.x.r.
14.	1.2.2., 3.1.3.		5. Bayram şənliyi	1	Şənlik konserti: Oxumaq – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni və digər öyrənilən musiqi əsərləri
15.	1.2.1., 2.1.3., 3.1.2.	III. Ritm	1. Zərb musiqi alətləri	1	1. Oxumaq – “Qartopu”. Səid Rüstəmov, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Rəqs etmək – “Köçəri” A.x.r.
16.	1.1.1., 2.1.2., 3.1.2.		2. Ritmik naxışlar	1	1. Oxumaq – “Qartopu” Səid Rüstəmov, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Rəqs etmək – “Köçəri” A.x.r.
17.	2.1.2., 3.1.3.		3. Ritmin növləri	1	1. Oxumaq – “Gözəl Vətən”, “Bayrağım” mahnıları; 2. Rəqs etmək – “Köçəri”, “Qaytağı” A.x.r.; 3. Dinləmək və addımlamaq – “Marş”.

¹ Azərbaycan xalq rəqsi

18.	2.1.2., 3.1.1., 3.2.1.	IV. Musiqidə məzmun	1. Qonaqpərvər dostlar	1	1. Oxumaq – “Qonaqlıq”. Oqtay Zülfüqarov, Xanımana Əlibəyli.
19.	1.2.2., 2.1.3., 3.3.2.		2. Əfsanəvi “Cəngi”	1	1. Oxumaq – “Qonaqlıq”. Oqtay Zülfüqarov, Xanımana Əlibəyli; 2. Rəqs etmək – “Cəngi” A.x.r.
20.	1.2.1., 2.1.3., 3.3.1.		3. Qəhrəmanlıq nəğməsi	1	1. Oxumaq – “Əzizsən, Vətən”. Oqtay Zülfüqarov, Hikmət Ziya; 2. Rəqs etmək – “Cəngi” A.x.r.
21.	1.2.3., 2.1.3., 3.3.2.		4. Əzizsən, Vətən	1	1. Oxumaq – “Əzizsən Vətən”. Oqtay Zülfüqarov, Hikmət Ziya
22.	2.1.3.,3.1.2.		5. Gəl, gəl, a yaz günləri	1	1. Oxumaq – “Gəl, gəl, a yaz günləri”. Ağabacı Rzayeva, Mirzə Ələkbər Sabir; 2. Rəqs etmək – “Novruzu” A.x.r.
23.	2.1.3., 3.1.3., 3.1.2.		6. Çal, oyna!	1	1. Oxumaq – “Gəl, gəl, a yaz günləri”. Ağabacı Rzayeva, Mirzə Ələkbər Sabir; 2. Rəqs etmək – “Novruzu” A.x.r.
24.	3.1.2., 3.3.1.		7. Novruz xonçası	1	Keçirilən mahnı və rəqs nümunələri
25.	2.1.2., 3.1.1., 3.1.2.	V. Könülaçan nəğmələr	1. Sülh və mübarizlik	1	1. Oxumaq – “Göyərçinim”. Ağabacı Rzayeva, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Dinləmək – “Cəngi”. Üzeyir Hacıbəyli.
26.	2.1.1., 3.2.2., 3.3.3.		2. Sülhün keşiyində	1	1. Oxumaq – “Göyərçinim”. Ağabacı Rzayeva, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Dinləmək – “Beşik nəğməsi”. Üzeyir Hacıbəyli.
27.	1.1.2., 2.1.3.		3. Nəğməli bahar	1	1. Oxumaq – “Uçun, quşlar!”. Səid Rüstəmov, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Rəqs etmək – “Azərbaycan” A.x.r.
28.	1.2.3., 2.1.3., 3.1.2.		4. Gözəl məkan, Azərbaycan!	1	1. Oxumaq – “Uçun, quşlar!”. Səid Rüstəmov, Mirmehdi Seyidzadə; 2. Rəqs etmək – “Azərbaycan” A.x.r.
29.	2.1.2., 3.3.3.		5. “Gülməli nağıl”	1	1. Oxumaq – “Çəkicim, vur!”. Asya Sultanova, Teymur Elçin; 2. Oxumaq – “Gülməli nağıl”. Oqtay Zülfüqarov, Teymur Elçin.
30.	2.1.3., 3.2.1.		6. Hər birimiz bir çiçək	1	1. Oxumaq – “Bənövşə”. Səid Rüstəmov, Abdulla Şaiq; 2. Rəqs etmək – “Qızılgül” A.x.r.
31.	1.2.3., 2.1.3., 3.1.2.		7. Güllərin rəqsi	1	1. Oxumaq – “Bənövşə”. Səid Rüstəmov, Abdulla Şaiq; 2. Rəqs etmək – “Qızılgül” A.x.r.
32.	1.2.2., 2.1.2.		8. Bayram günü	1	1. Oxumaq – Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni; “Gözəl Vətən”, “Bayrağım” mahnıları; 2. Dinləmək – “Marş”. Üzeyir Hacıbəyli; 3. Rəqs etmək – “Azərbaycan” A.x.r.
33.	1.2.2., 3.1.2.		9. Uşaqların nəğməli dünyası	1	1. Oxumaq – “Əzizsən, Vətən”; 2. Rəqs etmək – “Yallı” A.x.r.
34.	2.1.3., 3.1.3.		10. Musiqi çəlengi	1	Sınıf konserti

LAYIH

I BÖLMƏ Musiqi aləmi

I dərs

Mövzu: “Gözəl Vətən”

Standartlar: 1.1.3., 3.3.1.

Məqsəd: 1. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin və “Gözəl Vətən” mahnısının müəlliflərini fərqləndirir.
2. “Gözəl Vətən” mahnısını ifa edərkən sadə xor qaydalarına riayət edir.

İntegrasiya: A.d.: 1.2.2., 2.2.1., H.b.: 2.3.1., 2.4.1.

İş forması: kollektiv və fərdi iş

İş üsulu: müzakirə, dinləmə, mahnioxuma, dərsliklə və ya kartlarla iş

Resurslar: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni (<https://www.youtube.com/watch?v=rn6saDZwzzE>) və “Gözəl Vətən” mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=dCZewiev3CE>) videoçarxları və ya səsyazmaları, musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri, müəlliflərin portretləri (dərslik, səh. 71–72), “Mahnının ifa qaydaları” və “Musiqi dinləmə qaydaları” plakatları, saz və ney musiqi alətlərinin fotosəkilləri

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim şagirdlərə müraciət edir:

– Salam, əziz uşaqlar. Siz, yəqin ki, müxtəlif nağıllar eşitmisiniz. Bəs hansı nağıl qəhrəmanlarını tanıyırsınız? (Şagirdlərin cavabları). Bu gün yeni bir nağılla tanış olacağıq. Nağıl “Saz və Ney” adlanır. (Müəllim şagirdləri saz və ney musiqi alətləri ilə tanış edir (dərslik, səh. 6). Saz və ney Azərbaycanın milli musiqi alətləridir. Burada isə onlar yeni nağılın əsas qəhrəmanları olacaq.

Musiqi dərslərində biz Saz və Neylə birgə Azərbaycanın musiqi aləmi ilə tanış olacaq, yeni mahnı və rəqslər öyrənəcək, oyunlar keçirəcəyik. “Saz və Ney” nağılı musiqili görüşlərdən ibarətdir. Bizim hər bir dərsimiz nağılın bir musiqili görüşündə baş verən hadisələrlə bağlı olacaq.

Müəllim “Saz və Ney” nağılını hissə-hissə ucadan oxuyur:

“Biri var idi, biri yox idi. Sehrli, musiqili bir diyarda Saz və Ney adlı iki mehriban dost yaşayırdı. Onlar başqa nağıl qəhrəmanları ilə tez-tez görüşür, musiqi haqqında söhbətlər edir və bir-birlərinə musiqili hədiyyələr verirdilər.

Saz: – Salam, əziz dostlar! Musiqili görüşümüzdə xoş gəlmisiniz. Bugünkü görüşümüzün ilk qonağı sevimli nağıl qəhrəmanı Cırdan və onun dostlarıdır.

Cırdan sevinclə Saz və Neyə deyir: – Salam, dostlar! Biz Vətən haqqında bir mahnı öyrənmişik və sizinlə görüşə həmin mahnını hədiyyə gətirmişik. Mahnı “Gözəl Vətən” adlanır. Onun müəllifləri Oqtay Zülfüqarov və Teymur Elçindir. Mahnı Vətənimizin qayğısız, deyib-gülən, şən uşaqlarını şirin bir dillə tərənnüm edir, onları daha gözəl gələcəyə səsləyir.

Saz: – Atalar doğru deyib: “Bu dünyada şirin şey, bir anadır, bir Vətən”. Vətənimiz haqqında çoxlu nağıl, şeir, mahnı və müxtəlif musiqi nümunələri var. Təklif edirəm ki, bizim ilk görüşümüzdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilsin.

Ney: – Razıyam. Hər bir ölkəni tərənnüm edən əsas mahnı – himndir. Bizim vətənimizin əsas mahnısının müəllifləri Üzeyir Hacıbəyli və Əhməd Cavadır”.

II. Fəaliyyət

Müəllim Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səslənməmişdən əvvəl şagirdləri onun müəllifləri və şərti şəkli (dərslük, səh. 71), “Musiqi dinləmə qaydaları” ilə (plakat və ya dərslük, səh. 5) tanış edir. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilir (videoçarxı nümayiş etdirir) və uşaqlar himni ayaq üstə, əlləri sinəsində dinləyirlər.

Müəllim şagirdləri “Mahnının ifa qaydaları” ilə tanış edir (plakat və ya dərslük, səh. 5).

Sonra müəllim uşaqları “Gözəl Vətən” mahnısının müəllifləri və şərti şəkli ilə (dərslük, səh. 72) tanış edir, mahnını səsləndirir (videoçarxı nümayiş etdirir) və onun bir hissəsini (I bənd və nəqəratı) öyrədir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): İfa qaydalarına riayət edərək mahnının I hissəsini oxuyun. Müəllim oxu zamanı müşahidə etdiyi çətinliklər üzərində iş aparır (nəfəsalma, diqqət, ansambl və s.).

Tapşırıq 2 (fərdi iş): Bəstəkarların portretləri ilə mahnıların şərti şəkillərini uyğunlaşdırın və xətlə birləşdirin.

Müəllim şagirdlərin yerinə yetirdikləri tapşırıqların nəticələrini yoxlayır.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim dərsin sonunda suallar verir və şagirlər onları cavablandırırlar:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Bunun üçün nə iş gördük?*

LAYİH

II dərər

Mövzu:	Musiqili diyar
Standartlar:	1.2.3., 2.1.3.
Məqsəd:	1. "Gözəl Vətən" mahnısının hissələrini fərqləndirir. 2. Azərbaycan rəqslərinin əsas elementlərini yerinə yetirir.
İnteqrasiya:	F.t.: 4.2.
İş forması:	kollektiv, cütlərlə və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, rəqsetmə, mahnioxuma, dərsləklə iş
Resurslar:	"Gözəl Vətən" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=dCZewiev3CE) və "Uzundərə" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=b-oco2GT5c) videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərsləklə, səh. 72 və 80), "Azərbaycan yerışı" və A, B, C rəqs elementləri (hərəkətləri) (dərsləklə, səh. 9), "Mahnının ifa qaydaları" və "Musiqi dinləmə qaydaları" (dərsləklə, səh. 5)

Dərsin gedışı:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Ney: – Vətənim mənim! Onun hər şeyi – dağı, daşı, torpağı, suyu, səması bizim üçün əzizdir, doğmadır. Ölkəmizi çox gəzib-dolaşmışam, amma elə bir bölgə tapmadım ki, orada xalq mahnı və rəqslərimiz sevilməsin.

Cırdan: – Saz, biz artıq yola düşməliyik. Yola çıxmazdan əvvəl bir rəqs öyrənmək istəyər-dik.

Saz: – Cırdan, sizinlə öyrənəcəyimiz "Uzundərə" rəqsi Azərbaycanın qədim xalq rəqsidir. Bu rəqsin çox incə və lirik melodiyası var. Onu həm cavanlar, həm də yaşlılar ifa edirlər. De-yilənə görə, Qarabağda bir dərə var, adı Uzundərədir. Bu rəqs məhz həmin dərəyə həsr olunub.

Ney: – Dostlar, Saz və mən "Gözəl Vətən" mahnısının məzmununa aid üç şəkil çəkmişik. Gəlin əvvəlcə mahnının davamını öyrənək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Mahnının ifa qaydaları"nı (dərsləklə, səh. 5) uşaqların yadına salır, sonra şagird-lər "Gözəl Vətən" mahnısının I hissəsini ifa edirlər. Müəllim "Gözəl Vətən" mahnısının II və III hissələrini səsləndirir (videoçarxı nümayiş etdirir), bu hissələrin məzmunu haqqında da-nışır və həmin hissələri öyrədir. Sonra mahnı əvvəldən axıra kimi ifa olunur.

Tapşırıq 1 (fərdi və kollektiv iş): Şəkilləri "Gözəl Vətən" mahnısının hissələri ilə uyğun-laşdırın və onları ardıcıl nömrələyin (dərsləklə, səh. 8).

Müəllim "Uzundərə" Azərbaycan xalq rəqsini səsləndirir, "Azərbaycan yerışı" və rəqsin hərəkətlərini (A, B, C) öyrədir (dərsləklə, səh. 9).

Tapşırıq 2 (cütlərlə və kollektiv iş): A, B, C rəqs elementlərini (hərəkətlərini) və Azər-baycan yerışini icra edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Musiqi nümunələrini öyrənmək üçün nə iş gördük?

III dər

Mövzu:	Musiqinin xarakteri
Standartlar:	1.2.1., 2.1.1.
Məqsəd:	1. Mahnı və rəqs musiqisini tanıyır. 2. "Gözəl Vətən" mahnısının və "Uzundərə" Azərbaycan xalq rəqsinin xarakterini müəyyən edir.
İnteqrasiya:	A.d.: 2.1.2.
İş forması:	kollektiv, böyük qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	müzakirə, mahnıoxuma, rəqsetmə, dərsləklə iş
Resurslar:	"Gözəl Vətən" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=dCZewiev3CE) və "Uzundərə" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=b-oco2GTY5c) videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslək, səh. 72 və 80), dərslək, rəngli karandaşlar

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Cırtan, artıq bu gün dostlarınla yola çıxırsan. Yolun uzaqdır. Sizə poçt göyərçinlərini hədiyyə edirik. Ümid edirik ki, göyərçinlər sizdən xoş xəbərlər gətirəcək. Məktublarınızı gözləyəcəyik.

Cırtan: – Hədiyyənizə görə çox sağ olun. Yol boyu öz təəssüratlarımızı sizinlə bölüşəcəyik. Yola düşməzdən əvvəl "Gözəl Vətən" mahnısını və "Uzundərə" rəqsini bir də ifa edək. Vətənpərvər ruhlu mahnılar və rəqlərdən xoşumuz gəlir. Onları ifa edəndə fərah hissi keçiririk.

Ney: – Cırtan, biz inanırıq ki, öyrəndiyiniz mahnı və rəqs sizə yolda yardımçı olacaq. Unutmayın ki, sizi burada gözləyənlər var. Yaxşı yol!"

II. Fəaliyyət

Müəllim yazı lövhəsində "musiqinin xarakteri" sözlərini yazır və bu anlayışı sadə formada izah edir: musiqini dinlədikdə və ifa etdikdə onun xarakteri bizim əhvalımıza təsir edir. Məsələn, şən xarakterli musiqi insanda şən, kədərli musiqi isə qəmli əhvali-ruhiyyə yaradır. "Gözəl Vətən" mahnısı səsləndirilir, xarakteri müəyyənləşdirilir və xorla ifa edilir (kollektiv iş).

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Mahnının xarakterinə uyğun şarı seçin ("şən" və ya "qəmli" şar, dərslək, səh. 10) və kiçik dairədə işarə ilə qeyd edin.

Şagirdlərin cavabları dinlənilir, müzakirə aparılır.

Müəllim sinfi 2 böyük qrupa bölür. Şagirdlərə tapşırığın şərtini izah edir: 1-ci dəfə rəqs səslənəndə I qrup rəqs edir, II qrup əl çalmaqla müşayiət yaradır (dərslək, səh. 11), rəqs təkrar səsləndiriləndə isə II qrup rəqs edir, I qrup əl çalmaqla onları müşayiət edir (dərslək, səh. 11). "Uzundərə" rəqsı səsləndirilir.

Tapşırıq 2 (böyük qruplarla iş): Rəqsı ifa edin və əl çalmaqla müşayiət yaradın.

Müəllim rəqs zamanı müşahidə etdiyi çətinliklər üzərində iş aparır (Azərbaycan yerişi və digər rəqs elementləri).

Tapşırıq 3 (fərdi iş): Rəqsın xarakterinə uyğun boş şarı rəngləyin (dərslək, səh. 11, "şən" – qırmızı, "qəmli" – göy)

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Öyrəndiyiniz musiqi nümunələri bir-birindən nə ilə fərqlənir?

IV dər

Mövzu:	"Nağıl-nəğmə"
Standartlar:	1.1.3., 1.2.1., 2.1.2.
Məqsəd:	1. "Marş" və "Nağıl-nəğmə" musiqi nümunələrinin müəlliflərini tanıyır. 2. Mahnı və marş növlərini tanıyır. 3. Mahnının məzmununu hərəkətləri ilə ifadə edir. F.t.: 2.1.1.
İntegrasiya:	kollektiv və fərdi iş
İş forması:	oyun, addımatma, dinləmə, xorla oxuma, dərsləklə iş
İş üsulu:	"Nağıl-nəğmə" mahnısı (https://www.youtube.com/watch?vcoWqJT346w0) və "Marş" fortepiano pyesinin (https://www.youtube.com/watch?v=VsREhXw2Bjs&list=RDVsREhXw2Bjs&start_radio=1) videoçarxları və ya səs-yazmaları, musiqi nümunələrinin müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri (dərsləklər, səh. 72 və 79)
Resurslar:	

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Dostum Ney! Cırtdan bizə göyərçinlərlə məktub göndərib. Məktubda yazır ki, dostları ilə odun yağış yollarına davam edir. O soruşur ki, yürüş zamanı addımlamağa uyğun gələn daha hansı musiqi nümunəsini təklif edə bilərik?"

Ney: – Saz, mənim fikrimcə, onlara musiqili məktubla Üzeyir Hacıbəylinin "Marş" əsərini göndərə bilərik. Məlumdur ki, marş – "addımlamaq", "yürüş" deməkdir.

Saz: – Doğrudur, Ney. Necə oldu ki, mən marş unuddum?! Marş musiqisi ilə addımlayan insanların hərəkətləri daha dəqiq və nizam-intizamlı olur.

Ney: – Maraqlı məlumatdır. Cırtdan məktubunda başlarına gələn bir hadisəni də nəql edir. O yazır ki, dostları ilə meşədə divə rast gəlir. Div onları aldadıb yemək istəmişdi. Amma Cırtdan dostlarını xilas edə bilib. Görəsən, Cırtdan divə necə qalib gəlir? Bu hadisəni təsvir edən bir mahnı da göndərib. Gələn göndərəcəyimiz marşın musiqisini dinləyək, sonra isə Cırtdanın "Nağıl-nəğmə"si ilə tanış olaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim Üzeyir Hacıbəylinin portretini və "Marş" fortepiano pyesinin şərti şəklini nümayiş etdirir (dərsləklər, səh. 79), sonra həmin pyesi səsləndirir. Müəllim şagirdlərə addım atmaq qaydasını ("sol-sağ, sol-sağ") və 1-ci tapşırığı izah edir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): "Marş" əsərini dinləyin və onun musiqisinə uyğun addımlayın.

"Marş" pyesi təkrar səsləndirilir.

Müəllim Asya Sultanovanın portretini və "Nağıl-nəğmə" mahnısının şərti şəklini nümayiş etdirir (dərsləklər, səh. 72), sonra mahnını səsləndirir və sinfə sualla müraciət edir:

– Dinlədiyiniz mahnı nədən bəhs edir? (Şagirdlərin cavabları dinlənir).

Müəllim mahnını öyrədir.

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): Mahnının ifası zamanı məzmununu mimika və hərəkətlərlə təsvir edin.

Müəllim "Marş" pyesini və "Nağıl-nəğmə" mahnısını təkrar səsləndirir.

Tapşırıq 3 (fərdi iş): Səsləndirilən mahnı və marşın müəlliflərinin portretlərini göstərin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Onların müəllifləri kim idi? Bugünkü dərsdə sizə maraqlı olanları söyləyin.

V dər

Mövzu:
Standartlar:
Məqsəd:

Tıq-tıq xanımın rəqsi

2.1.3., 3.3.2.

1. "Nəlbəki" Azərbaycan xalq rəqsində rəqs elementlərini yerinə yetirir.
2. Səs imkanlarından istifadə edib "Nağıl-nəğmə" mahnısının obrazlarının xarakterini büruzə verir.

İnteqrasiya:
İş forması:
İş üsulu:
Resurslar:

A.d.: 1.2.3., H.b.: 1.1.2.

kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
rəqsetmə, mahnioxuma, səhnələşdirmə, dərsliklə iş
"Rəqs elementləri" sxemləri (dərslik, səh. 9 və 14), "Nağıl-nəğmə" mahnısındaki obrazlara uyğun əşya və ya maskalar, "Nəlbəki" Azərbaycan xalq rəqsinin (<https://www.youtube.com/watch?v=CseR5QWvDoM>) və "Nağıl-nəğmə" mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=coWqJT346w0>) videoçarxları və ya səs yazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 72 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Uşaqlar, bizim bugünkü musiqili görüşümüzün qonağı Tıq-tıq xanımdır.

Ney: – Tıq-tıq xanım, xoş gəlmisən! Bəs niyə təksən? Siçan bəy haradadır?

Tıq-tıq xanım: – Təəssüf ki, dostum Siçan bəy toya getdiyi üçün sizinlə görüşə gələ bilmədi. Amma mənə tapşırırdı ki, bura əliboş gəlməyim. Siçan bəy bilir ki, mən dostlarımı çox istəyirəm və təklif etdi ki, sizi rəqlə sevindirirəm. Mən də qərara gəldim ki, sizə çox sevdiyim "Nəlbəki" rəqsini hədiyyə edirəm. Ney, sən bilərsən, bu rəqs niyə belə adlanır?

Ney: – El şənliklərində ifa olunan bu rəqs, adətən, qızlar oynayırlar. Rəqs zamanı onlar üs-küyü nəlbəkiyə vurmaqla öz ifalarına müşayiət yaradırlar. Buna görə də bu rəqs belə adlanır.

Tıq-tıq xanım: – Afərin, Ney! Gəlin "Nəlbəki" Azərbaycan xalq rəqsini qızlarla öyrənək.

Ney: – Qızlar oynasınlar, oğlanlar isə əvvəl öyrəndikləri rəqs hərəkətlərini edərək qızlara qoşulsunlar.

Tıq-tıq xanım: – Saz, dostlardan eşitmişəm ki, Cıtrdan və dostları Divi aldadıb qaçıblar. Bilirəm, Cıtrdan çox bacarıqlı oğlandır. Ancaq Divə necə qalib gəlmək olar? Axı Div çox böyükdür.

Saz: – Rəqs edəndən sonra uşaqlar "Nağıl-nəğmə" mahnısını ifa edəcəklər və sənə hər şey aydın olacaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Nəlbəki" rəqsinin şərti işarəsini (dərslik, səh. 80) sinfə nümayiş etdirir, sonra rəqs səsləndirir və qızlara "Rəqs elementləri" sxeminə (dərslik, səh. 14) uyğun rəqsin hərəkətlərini göstərir. Rəqs birgə ifa etmək üçün oğlanlarla Azərbaycan yerli və əl hərəkətlərini (dərslik, səh. 9) təkrar edir. "Nəlbəki" rəqsini təkrar səsləndirilir.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): Rəqs elementlərini icra edin.

Müəllim "Nağıl-nəğmə" mahnısını səsləndirir və mahnı təkrar ifa olunur (kollektiv iş). Sonra müəllim mahnıdakı obrazlara uyğun əşya və ya maskaları paylayır. Mahnı təkrar ifa olunur.

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Mahnıdakı obrazları səsinizlə təsvir edin və səhnələşdirin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Musiqi əsərlərinin məzmununu daha necə təsvir etmək olar?

VI dər

Mövzu:	Mahnı, marş, rəqs
Standartlar:	1.2.2., 2.1.3., 3.3.1.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunələrini janrlarına görə fərqləndirir. 2. Musiqi əsərlərinin növünə uyğun hərəkətlər edir. 3. "Nağıl-nəğmə" mahnısını oxu qaydalarına riayət etməklə ifa edir. F.t.: 4.1.
İnteqrasiya:	kollektiv və fərdi iş
İş forması:	dinləmə, rəqsetmə, mahnıoxuma, müzakirə, uyğunlaşdırma, dərsləklə iş
İş üsulu:	"Nəlbəki" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=CseR5QWvDoM), "Nağıl-nəğmə" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=coWqJT346w0) və "Marş" fortepiano pyesinin (https://www.youtube.com/watch?v=VsREhXw2Bjs&list=RDVsREhXw2Bjs&start_radio=1) videoçarxları və ya səs yazmaları, musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri və müəlliflərin portretləri (dərslik, səh. 72, 79 və 80)
Resurslar:	

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Ney, musiqili görüşlərimiz çox maraqlı və rəngarəng keçir. Biz görüşlərimizdə müxtəlif musiqi nümunələri ifa etmişik. Onlar musiqinin üç əsas növünə aiddir: mahnı, marş, rəqs. Sən onların sirrini bilirsen?"

Ney: – Mahnının məzmunu nəğmə oxumaqla, rəqslərin isə hərəkətlərlə ifadə olunur. Marş, adətən, yürüşlərdə istifadə olunan musiqi nümunəsidir. Onun sədaları altında addımlayrlar. Gəlin musiqinin bu üç növünü keçdiyimiz musiqi nümunələri əsasında müqayisə edək.

Saz: – Keçən dəfə mahnı janrına aid "Nağıl-nəğmə" mahnısını öyrənmişik. Yadındadır, o, Cırtdanın başına gələn hadisələr haqqında idi. Ney, yeri gəlmişkən, Cırtdandan nə bir xəbər var? Əşitdiyimə görə, Div öz niyyətindən əl çəkmir ki, əl çəkmir.

Ney: – Cırtdan Divi bərk qəzəbləndirib. Div deyir: "Eybi yox, Cırtdanı yemədim, dostlarını yemədim. Axır bir uşağı aldadıb yeyəcəyəm. Ola bilməz ki, uşaqların hamısında birlik olsun. Tapacam birini, yeyəcəm onu.

Saz: – Ax, Div. Dostlar, gəlin öyrəndiyimiz musiqi əsərlərini ifa edək. Sonra isə onlarda danışılan əhvalatları müzakirə edək ki, bizi heç kəs aldada bilməsin".

II. Fəaliyyət

Müəllim dərsi öyrəndikləri "Nağıl-nəğmə" mahnısı, "Marş" pyesi və "Nəlbəki" rəqsi (üç janr) əsasında qurur.

Müəllim janr və onun növləri haqqında qısa müzakirə aparır, uşaqları 1-ci tapşırığın şərtləri ilə tanış edir (dərslik, səh. 16).

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Musiqi nümunələrinin şərti şəkillərini janrlarına görə uyğunlaşdırın və oxlarla ələqələndirin.

Müəllim "Nağıl-nəğmə" mahnısını ifa etməzdən əvvəl səsəçmə məşğələsini (vokal təmrini) keçirir.

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): Mahnını xorla oxuyun və məzmunu haqqında fikirlərinizi söyləyin.

Mahnının ifasından sonra onun məzmunu haqqında fikirlər müzakirə olunur.

Daha sonra müəllim Üzeyir Hacıbəylinin "Marş" əsərini və "Nəlbəki" Azərbaycan xalq rəqsi-ni səsləndirir.

Tapşırıq 3 (kollektiv iş): "Nəlbəki" rəqsi və "Marş" səslənən zaman onların musiqisinə uyğun hərəkətlər edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Mahnı, rəqs və marşın fərqli cəhətləri nədir?

VII dərslər

Mövzu:	Azərbaycan təranələri
Standartlar:	1.1.1., 3.1.3.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərlərinin müəlliflərini tanıyır. 2. Mahnıları ifa edərkən sadə xor qaydalarına riayət edir.
İntegrasiya:	H.b.: 2.3.1., F.t.: 4.1.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	dinləmə, mahnıoxuma, oyun, dərsləklə iş
Resurslar:	kartlar (Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni, "Gözəl Vətən" "Nağıl-nəğmə" və "Bayrağım" mahnılarının şərti şəkilləri); Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni (https://www.youtube.com/watch?v=rn6saDZwzzE), "Gözəl Vətən" və (https://www.youtube.com/watch?v=dCZewiev3CE), "Nağıl-nəğmə" mahnılarının (https://www.youtube.com/watch?v=coWqJT346w0) videoçarxları və ya səsyaazmaları, musiqi nümunələrinin müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri (dərslək, səh. 71, 72 və 73)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Ney: – Dostlar, Cırdan uzaqda olsa da, bizi heç unutmayıb. Göyərçinlərlə bir məktub və sehrli torba göndərib. Görəsən, Cırdan torbaya nə qoyub?"

Saz: – Torbada müxtəlif kartlar var. Dostlar, Cırdan bizə "Yada sal və ifa et" adlı musiqili oyun keçirmək təklif edir. Bu oyunda həmin kartlardan istifadə edəcəyik.

Ney: – Məktubun özü də maraqlıdır. O musiqilidir. Bu, Cırdanın bizə mahnı töhfəsidir. Mahnı "Bayrağım" adlanır. Mahnının musiqisi Səid Rüstəmovun, sözləri isə Cavad Cavadlı-nındır. Bu mahnı vətənimizin dövlət rəmzlərindən biri olan bayraq haqqındadır.

Saz: – Bayraq haqqında himnimizdə belə deyilir: "Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!" Bilir-sən, vətənpərvər mahnıları sevən oğlan və qızlarımız çoxdur. Onlar Vətənlə, Vətən isə onlarla fəxr edir. Gəlin "Bayrağım" mahnısını öyrənək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Bayrağım" mahnısını ifa etməzdən əvvəl səsəçma məşğələsini (vokal təmrini) keçirir. Səid Rüstəmovun portretini və "Bayrağım" mahnısının şərti şəklini (dərslək, səh. 73) sinfə nümayiş etdirir, sonra mahnını səsləndirir və öyrədir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): İfa qaydalarına riayət etməklə mahnını oxuyun.

Sonra müəllim şagirdlərə "Yada sal və ifa et" adlı oyunun qaydalarını izah edir. Sınıf kiçik qruplara bölünür.

Oyunun qaydaları: Müəllim sinfin mərkəzində masanın üzərinə içində bir neçə kart olan torba qoyur. Kartların üzərində öyrənilmiş mahnıların məzmunu təsvir olunub: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni, "Bayrağım", "Gözəl Vətən", "Nağıl-nəğmə". Hər qrupdan bir nümayəndə növbə ilə torbadan bir kart götürür. Qruplar kartlardakı təsvirlərə görə (dərslək, səh. 19) mahnının adını və müəlliflərini müəyyənləşdirməli, sonra isə mahnıdan bir parça ifa etməlidir.

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Kartlardakı təsvirlərə görə mahnının adını və müəlliflərini müəyyənləşdirin, mahnıdan bir parça ifa edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı mahnıları ifa etdik? Bu mahnılar sizdə hansı təəssüratlar yaratdı?

VIII dər

Mövzu:	Azərbaycan rəqsləri
Standartlar:	2.1.1., 2.1.3.
Məqsəd:	1. "Qaytağı" və "Nəlbəki" rəqlərini xarakterinə görə müqayisə edir. 2. Rəqs elementlərini yerinə yetirir.
İntegrasiya:	F.t.: 3.1.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	oyun, dinləmə, rəqsetmə, uyğunlaşdırma, dərsliklə iş
Resurslar:	"Nəlbəki" (https://www.youtube.com/watch?v=CseR5QWvDoM) və "Qaytağı" (https://www.youtube.com/watch?v=H4pHL7MnUEc) Azərbaycan xalq rəqlərinin videoçarxları və ya səsyazmaları, rəqlərin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 80), dərslik, rəngli karandaşlar

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Dostlar, bugünkü görüşümüz Azərbaycan rəqlərinə həsr olunub. Mən sizi "Qaytağı" Azərbaycan xalq rəqi ilə tanış edəcəyəm. "Qaytağı" rəqi yarıx xarakterlidir, ifaçıların çevikliyini, gücünü nümayiş etdirir. Bu rəqsin özünəməxsus hərəkətləri var və xarakterinə görə daha çox oğlanlara yaraşır.

Ney: – Çox gözəl. Saz, əvvəlcə biz "Nəlbəki" rəqsinin sədaları altında "Hərəkəti yerinə yetir" oyununu keçirək. Bu oyunda öyrəndiyimiz rəqs hərəkətlərini təkrar edəcəyik".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Hərəkəti yerinə yetir" oyununun qaydalarını sinfə izah edir.

Oyunun qaydaları: Oyun əl çalmaqla idarə olunur və musiqi sədaları altında keçirilir. Musiqi səsləndikcə müəllim müxtəlif sayda əl çalır: 1 dəfə – sərbəst gəzmək, 2 dəfə – Azərbaycan yeriyi ilə yerimək, 3 dəfə isə Azərbaycan yeriyinə rəqs əl hərəkətlərini əlavə etmək.

"Nəlbəki" rəqi səsləndirilir və "Hərəkəti yerinə yetir" oyunu keçirilir.

Sonra müəllim "Qaytağı" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxını nümayiş etdirir və rəqsin elementlərini oğlanlara öyrədir (dərslik, səh. 21).

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): Rəqs elementlərini icra edin (oğlanlar) və musiqisinə uyğun əl çalın (qızlar).

Müəllim musiqidə "xarakter" anlayışını yada salır və onun növlərini sadalayır ("Musiqidə xarakterin növləri" sxemi. Dərslik, səh. 20).

Tapşırıq 2 (fərdi iş): Şarları "Qaytağı" və "Nəlbəki" rəqlərinin xarakterinə uyğun rəngləyin.

Şagirdlərin cavabları dinlənir və müzakirə aparılır.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim: – Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı rəqlərlə tanış olduq? Hansı rəqs daha çox xoşunuza gəldi? Niyə?

IX dər

Mövzu:	Musiqili oyunlar
Standartlar:	2.1.3.
Məqsəd:	İfa olunan mahnı və rəqslərin xarakterinə uyğun hərəkətlər edir.
İntegrasiya:	F.t.: 2.1.2., H.b.: 2.1.1.
İş forması:	kollektiv iş
İş üsulu:	oyun, mahnıoxuma, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurslar:	"Bayrağım", "Gözəl Vətən" (https://www.youtube.com/watch?v=dCZewiev3CE), "Nağıl-nəğmə" (https://www.youtube.com/watch?v=coWqJT346w0) mahnılarının və "Uzundərə" (https://www.youtube.com/watch?v=b-oco2GTY5c) "Nəlbəki" (https://www.youtube.com/watch?v=CseR5QWvDoM), "Qaytağı" (https://www.youtube.com/watch?v=H4pHl7MnUEc) Azərbaycan xalq rəqslərinin videoçarxları və ya səsyazmaları, üzərində musiqi nümunələrinin şərti şəkillərinin təsvirləri olan kub (dərslik, səh. 22)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – Dostlar, indiyə qədər musiqili görüşlərimiz maraqlı və səmərəli olub. Burada biz bir-birindən gözəl müxtəlif xarakterli mahnılar oxuyub, rəqslər öyrənib, oyunlar keçirmişik. Gəlin musiqili görüşlərdə öyrəndiklərimizi təkrarlayaq və möhkəmləndirək.

Ney: – Saz, bir oyun bilirəm. "Musiqili kub" adlanır. Bu oyunu keçirməklə öyrəndiyimiz musiqi nümunələrini təkrar edə bilərik. Oyun zamanı diqqətli olun və əməkdaşlıq etməyi unutmayın".

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə "Musiqili kub" oyununun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: Şagirdlər dairə şəklində düzülür. Onların birinə üzərində musiqi əsərlərinin şərti şəkilləri təsvir olunmuş kub verilir. Şagirdlər musiqi sədaları altında dairə üzrə kubu bir-birinə ötürürlər. Musiqi dayandıqda kub kimin əlində qalarsa, həmin uşaq onu dairənin mərkəzinə atmalıdır. Kubun üst tərəfində olan şəkllə görə tapşırıq yerinə yerilir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): *Kubdakı şəkillərə görə mahnının və ya rəqsin adını müəyyən-ləşdirin və ifa edin.*

Qeyd: Mahnının ifası əl çalmaqla müşayiət olunmalıdır. Kubun eyni tərəfi düşərsə, o yə-nidən dairənin mərkəzinə atılır və oyun bu qayda ilə davam edir. Kubun bütün tərəflərinə (6 şəkllə) görə mahnı və rəqslərdən bir parça ifa olundandan sonra oyun bitir.

Bu oyunu keçirmək üçün müəllim kubu əvvəlcədən hazırlayır (dərslik, səh. 23).

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? İfa zamanı mahnı və rəqslərin xarakterini fərqləndir-mək üçün siz nə etdiniz?

LAYIH

II BÖLMƏ Melodiya

I dərs

Mövzu:	Sehrli Melodiya
Standartlar:	1.1.3., 2.1.3.
Məqsəd:	1. Musiqi nümunələrinin müəlliflərini şəkillərinə görə müəyyən edir. 2. "Brilyant" rəqsinin xarakterinə uyğun hərəkətlər edir.
İnteqrasiya:	Riy.: 1.1.1., H.b.: 1.1.2., A.d.: 2.2.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	rəqsetmə, mahnıoxuma, uyğunlaşdırma, dərsliklə iş
Resurslar:	O.Zülfüqarovun portreti, keçilmiş musiqi əsərlərinin şərti şəkilləri olan kartlar, "Musiqi ağacı" plakati (dərslik, səh. 24-25), "Sayıram onacan" mahnısı, "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://sozmusiqi.wordpress.com/az/dance/brilliant/) videoçarxları və ya səsyazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 73 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılının davamını söyləyir:

"Saz: – Dostlar, çoxdandır ki, görüşmürdük. Bugünkü görüşümüza Melodiyanı dəvət etmişəm. Onun bizə maraqlı hədiyyələri var.

Melodiya: – Xoş gördük, uşaqlar! Bilirsiniz, səslənən musiqinin müxtəlifliyi və rəngarəngliyi məndən asılıdır. Mən olmasaydım, musiqinin xarakterini və məzmununu başa düşməkdə çətinlik çəkərdiniz. Dostlar, mənim hədiyyələrimdən biri "musiqi ağacı"dır. Öyrəndiyiniz mahnı və rəqslərə aid şəkilləri ağacın budaqlarında yerləşdirmək olar.

Ney: – Uşaqlar, bu gün Melodiyanın ikinci hədiyyəsini – "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsinə də öyrənəcəyik. Rəqs edəndə bizə saymaq kömək edəcək.

Saz: – Ney, saymağı hamı bacarmalıdır. Dostlar, siz məktəbdə müxtəlif fənlər keçir, uğurlar qazanırsınız. Riyaziyyat dərslərində saymağı da öyrənmişiniz. Bu gün mən sizi "Sayıram onacan" mahnısı ilə tanış edəcəyəm. Mahnının musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Teymur Elçinindir. Görək mahnının riyaziyyatla əlaqəsi ola bilər?"

II. Fəaliyyət

Müəllim lövhədən "Musiqi ağacı" plakətini (dərslik, səh. 24-25) asır, "Sayıram onacan" mahnısının şərti şəklini həmin plakatda yerləşdirir və Oqtay Zülfüqarovun portretini nümayiş etdirir. Sonra mahnını səsləndirib öyrədir.

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Oqtay Zülfüqarovun keçilmiş mahnılarının adlarını sadalayın.

Müəllim "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsinin təsviri olan şəkli "Musiqi ağacında" yerləşdirir və şagirdlərin diqqətini dərslikdə verilən rəqs elementlərinə yönəldir (dərslik, səh. 9 və 25). O, rəqsə səsləndirir və onun elementlərini öyrədir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): Rəqsin sədaları altında Azərbaycan yerləş və rəqs elementlərini yerinə yetirin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Onların müəllifləri kim idi? Musiqi əsərlərinin melodiyasını həyatınızda olan hansı hadisə ilə uyğunlaşdırardınız?*

II dərs

Mövzu: Musiqi əlifbası

Standartlar: 2.1.3., 3.2.3.

Məqsəd: 1. İfa zamanı hərəkətlərini "Brilyant" rəqsinin və "Sayıram onacan" mahnısının musiqinin xarakterinə uyğunlaşdırır.

İntegrasiya: Riy.: 1.1.1., F.t.: 4.2.

İş forması: kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu: mahnioxuma, rəqsetmə, oyun, dərsliklə iş

Resurslar: 1–10 rəqəmləri və notların adları təsvir olunmuş kartlar, "Notları tanı" şeirinin sözləri olan plakat, "Rəqs elementləri" (dərslik, səh. 25), "Sayıram onacan" mahnısı və "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsinin (<https://sozmusiqi.wordpress.com/az/dance/brilliant/>) videoçarxları və ya səs-yazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 73 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Saz: – Dostlar, gəlin keçən dərsimizdə öyrəndiyimiz "Sayıram onacan" mahnısını və "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsini təkrar edək. Bilirsiniz, rəqsin adı ona görə belədir ki, melodiya son dərəcə parlaq və oynaqdır.

Melodiya: – Dostlar, əvvəlcə bir oyun keçirək. Bu oyunu keçirmək üçün köməkçilərim mənə dəstək olacaq. Eşidirsiniz, uzaqdan səsləri gəlir. Onlar mənim köməkçilərimdir – notlar! Hamısı buradadır, yeddisi də. Notlar olmasa, məni – Melodiyanı yazmaq olmur.

Notlar: – Bəzən bizi musiqinin əlifbası adlandırırlar. Özümüzü dostlara tanıtmıq istərdik: do, re, mi, fa, sol, lya, si. Dostlar, bəzi sözlərdə bütün notların adlarını tapmaq olar. Bu gün keçirəcəyimiz "Notları tanı" oyununda buna şahid olacağıq".

II. Fəaliyyət

Lövhdə "Notları tanı" şeirinin sözləri plakat şəklində asılır. Müəllim şagirdlərə "Notları tanı" adlı oyunun qaydalarını izah edir.

LAYIH

Oyunun qaydaları: Müəllim sinfi qruplara bölür, hər qrupa üzərində "Notları tanı" şəirində notların adı gözlənmiş sözlər və əşyaların təsvirləri olan kartları paylayır. Sonra notların adlarını bir-bir söyləyir. Məsələn, "do". Şagirdlər 1 dəqiqə ərzində şəkillərə baxaraq eşitdikləri notun adına uyğun sözləri tapmalı və həmin şəkilləri masaya düzməlidirlər (məsələn, "dovşan", "domino" və s.). Digər not adları da bu yolla tapılır. Sonda müəllim "Notları tanı" şəirini tam səsləndirir, şagirdlər isə həmin not adlarını təkrarlayırlar.

Notları tanı Do, re, mi, fa, sol, la, si –
Bu, notların cərgəsi.
Diqqətli ol, sözlərdə
Gizlənmişdir not adı:
Domino, doqquz, dovşan,
Rezin, rejim və reyhan,

Milçək, mişar, mikrofon,
Fabrik, fara və fayton,
Solaxay, soltan, solmaz,
"Brilyant" rəqsindən olmaz.
Sirr, siçan, sinif, sima –
Bitdi sıramız burda.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): Notların adlarını sadalayın.

Müəllim şagirdlərə 1-dən 10-a qədər rəqəmlər yazılmış kartlar paylayır, "Sayıram onacan" mahnısını səsləndirir. Sınıf mahnını xorla ifa edir.

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Mahnının məzmununu hərəkətlərlə təsvir edin və adları çəkilən rəqəmləri göstərin.

Müəllim "Brilyant" Azərbaycan xalq rəqsini səsləndirir.

Tapşırıq 3 (kollektiv və fərdi iş): Rəqsin elementlərini icra edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Musiqi nümunələrini fərqləndirən cəhətlər hansılardır?

III dərs

Mövzu:

Notların söhbəti

Standartlar:

2.1.3., 3.2.3.

Məqsəd:

1. "Bax belə" mahnısını və "Yallı" rəqsini ifa edərək müəyyən olunmuş qaydalara riayət edir.

2. Notların ardıcılığını tanıyır.

İntegrasiya:

H.b.: 1.1.1., A.d.: 2.1.1.

İş forması:

kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu:

mahnıoxuma, rəqətmə, oyun, dərsliklə iş

Resurslar:

iş vərəqi, "7 not" kart dəsti, "Musiqili pilləkən" plakati, "Bax belə" mahnısı və "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=6_OF8eifvvg) videoçarxı və ya səsyazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 74 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Ney: – Dostlar, keçən görüşümüzə notlarla tanış olduq. Bilirsiniz, səs yüksəkliyinə görə notlar fərqlidir. Buna görə onlar müxtəlif səslənir. Lakin buna baxmayaraq, notların arasında birlik və mehribanlıq var.

Melodiya: – Doğrudur. Notlar arasında mehribanlıq olanda həmahəng və müxtəlif musiqi nümunələri yaranır, hamı da zövq alır. Bir çox musiqi nümunələrində dostluq, birlik və həmrəylik və s. bu kimi xüsusiyyətlər öz əksini tapıb. Bu gün öyrənəcəyimiz musiqisi Oqtay Zülfiqarovun, sözləri Ramiz Heydərin olan "Bax belə" mahnısı və "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsini buna misal göstərmək olar.

Notlar: – Notlar haqqında çoxlu maraqlı musiqili oyunlar var. Belə oyunlardan biri "Pillə-pillə" adlanır. Biz nə qədər yüksək pillədə yerləşsək, bir o qədər incə səslənirik. Bu oyunda siz dəqiq və həmrəy olmalısınız. Gəlin bu oyunu oynayaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə "Pillə-pillə" adlı musiqili oyunun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: Lövhədən "Musiqili pilləkən" plakadı asılır. Plakatın üzərində pilləkən təsvir olunub. Hər pilləkəndə yüksəkliyinə görə notların adları (do, re, mi, fa, sol, la, si) qeyd olunub. Sınıf qruplara bölünür, hər qrupa üzərində yeddi pilləli pilləkən təsvir olunmuş iş vərəqi, "7 not" kart dəsti və yapışqan paylanır. Şagirdlər notların adları olan kartları pillələrin ardıcılığına görə uyğunlaşdırmalı və iş vərəqində yapışdırmalıdır.

Müəllim oyunu keçirir və uşaqları 1-ci tapşırığın məzmunu ilə tanış edir.

Tapşırıq 1 (kiçik qruplarla iş): Not sırasını yuxarı və aşağı ardıcılıqla oxuyun.

Müəllim "Bax belə" mahnısına və "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinə aid şərti şəkilləri "Musiqi ağacında" yerləşdirir. Sonra müəllim mahnını səsləndirir və I hissəsini öyrədir (dərslik, səh. 29).

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): Mahnının ifa qaydalarına riayət etməklə oxuyun.

Müəllim "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin elementlərini öyrədir.

Tapşırıq 3 (kollektiv və fərdi iş): Rəqs elementlərini ardıcılıqla icra edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Notların müxtəlifliyi nəyə təsir edir?

LAYİH

IV dər

Mövzu:	Musiqi nərdivanı
Standartlar:	2.1.3., 3.1.2., 3.2.3.
Məqsəd:	1. "Yallı" rəqsində hərəkətləri mənimsədiyini nümayiş etdirir. 2. "Bax belə" mahnısını əl çalmaqla müşayiət edir. 3. Notları yuxarı və aşağı istiqamətdə ifa edir. F.t.: 4.2., H.b.: 2.1.1.
İntegrasiya:	
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, oyun, dərsləklə iş
Resurslar:	"Rəqs elementləri" (dərslik, səh. 29), "Rəqsin quruluşu" (dərslik, səh. 30) və "Musiqili barmaqlar" sxemi (dərslik, səh. 31), iş vərəqləri, "Bax belə" mahnısı və "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=6_OF8eifvxg https://www.youtube.com/watch?v=Dsm9ie3W_g4) videoçarxı və ya səs yazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 74 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktualaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Melodiya: – Dostlar, artıq biz sizinlə notlara aid iki oyun keçirmişik: "Notları tanı" və "Pillə-pillə". Oyunlar nəticəsində biz notların adlarını və ardıcılığını öyrənmişik.

Saz: – Oyunlar zamanı notlar çox şıltaqlıq etdi, nərdivanla o qədər yuxarı və aşağı qaçdılar ki, yerlərini qarışdırdılar. Xahiş edirlər ki, biz onları yerlərinə qaytaraq.

Ney: – Dostlar, gəlin əvvəlcə birlikdə yallı gedək, sonra notları yerinə qaytarmaq üçün oyun keçirək və "Bax belə" mahnısının davamını öyrənək".

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərlə "Yallı" rəqsinin hərəkətlərini (dərslik, səh. 29) təkrarlayır, sonra "Rəqsin quruluşu" sxemini (dərslik, səh. 30) izah edir. Şagirdlər həmin sxemə uyğun düzülür və "Yallı" rəqsi səsləndirilir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): Rəqsin elementlərini yerinə yetirin.

Müəllim şagirdlərə "Musiqi nərdivanı" adlı oyunun qaydalarını izah edir. Bu oyun notların yuxarı və aşağı istiqamətdə hərəkətini göstərir.

Oyunun qaydaları: Sınıf qruplara bölünür. Hər qrupa üzərində nərdivan təsvir olunmuş iş vərəqi paylanır. Həmin nərdivanda 7 not qarışıq yerləşdirilib (məsələn, I qrup – do, mi, lya, re, fa, si, sol; II qrup – lya, re, do, mi, sol, si, fa. Digər qruplar üçün də iş vərəqi bu qayda ilə tərtib olunur).

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Notları düzgün ardıcılıqla nömrələyin və onları yuxarı və aşağı istiqamətdə ifa edin.

İş vərəqlərinin təqdimatından sonra müəllim notları ardıcıl bir-bir ifa edir, şagirdlər isə müəllimin ifa etdiyi notları təkrar edirlər.

Dərslikdə verilmiş "Musiqili barmaqlar" sxemi ilə də (dərslik, səh. 31) notların yüksəkliyini göstərmək mümkündür.

Müəllim "Musiqili barmaqlar" sxeminə əsasən səsəçmə məşğələsini keçirir. Sonra "Bax belə" mahnısının II hissəsini öyrədir və mahnı tam şəkildə ifa olunur.

Tapşırıq 3 (kollektiv iş): Mahnını ifa edin və əl çalmaqla müşayiət yaradın.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Dərsdə hansı musiqi nümunələri səsləndi? Onları öyrənmək üçün nə etdik?

V dər

Mövzu:	Bayram şənliyi
Standartlar:	1.2.2., 3.1.3.
Məqsəd:	1. Musiqi əsərlərini xarakterinə uyğun ifa edir. 2. Mahnıları ifa edərkən sadə xor qaydalarına riayət edir.
İntegrasiya:	H.b.: 2.3.1., F.t.: 4.2.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, dərsliklə iş
Resurslar:	"Musiqi ağacı" plakatu, musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri olan kartlar, səslənəcək musiqi nümunələrinin videoçarxları və ya səsyazmaları
Dərsin gedişi:	

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Melodiya: – Dostlar, 31 Dekabr – Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günüdür. Bu bayram günündə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin xüsusi yeri var. O bizim dövlətimizin rəmzlərindən biridir. Əvvəlki görüşlərimizdə biz himni dinləmişdik. Bu gün isə gəlin onu oxuyaq. Himn həmişə ayaq üstə, yüksək vətənpərvərlik və qürur hissi ilə oxunur və dinlənir.

Saz: – Hər bir azərbaycanlı harada yaşamasından asılı olmayaraq himnimizi bilməli və ona hörmət etməlidir. Yadda saxlayaq ki, himnin nə sözlərinə bir heca, nə də musiqisinə bir not artırmaq və ya azaltmaq olmaz.

Ney: – Dostlar, Milli Həmrəylik Günü Azərbaycanda və dünyanın müxtəlif ölkələrində yaşayan soydaşlarımız tərəfindən təntənəli şəkildə qeyd olunur. Bu tarixi gün Yeni il bayramına təsadüf edir. Bayram ovqatı yaratmaq üçün bu görüşümüə Şaxta babanı dəvət etmişik. O təklif edir ki, bayram şənliyini keçirək, mahnı və rəqsləri ifa edək. Şənliyimizi təntənəli Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin ifası ilə başlayaq və həmrəylik rəmzi olan "Yallı" rəqsi ilə bitirək".

II. Fəaliyyət

Müəllim Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himnini səsləndirir və öyrədir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): Himni ifa edərkən oxu qaydalarına riayət edin.

Bayram şənliyi keçirmək üçün müəllim lövhədə "Musiqi ağacı" plakətini asır. Onun üzərində tədris ilinin əvvəlindən indiyə qədər öyrəndikləri musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri qabaqcadan yerləşdirmişdir. Sınıf qruplara bölünür. Hər qrupdan bir nümayəndəyə "Musiqi ağacı"nda yerləşdirilmiş bir mahnı və bir rəqsin şərti şəklini götürmək təklif edilir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və kiçik qruplarla iş): Musiqi əsərlərini xarakterinə uyğun ifa edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Nə üçün Dövlət himni səslənəndə ayağa qalxmaq lazımdır? Niyə bayramlarda musiqi səslənir?

LAYIH

III BÖLMƏ Ritm

I dərş

Mövzu:	Zərb musiqi alətləri
Standartlar:	1.2.1., 2.1.3., 3.1.2.
Məqsəd:	1. Melodiya və ritm ifadə vasitələrini tanıyır. 2. "Köçəri" Azərbaycan xalq rəqsində rəqs hərəkətlərini mənimsədiyini nümayiş etdirir. 3. "Qartopu" mahnısına zərb musiqi alətləri ilə və ya əl çalmaqla müşayiət yaradır.
İnteqrasiya:	H.b.: 2.1.1., F.t.: 4.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, ritmtutma, dərslilik iş
Resurslar:	zərb musiqi alətləri, "Musiqili barmaqlar" (dərslilik, səh. 31), "Rəqs elementləri" (dərslilik, səh. 29) və "Rəqsin quruluşu" (dərslilik, səh. 30) sxemləri, "Qartopu" mahnısı (https://www.youtube.com/watch?v=T4klkfych4M&t=34s), "Yallı" (https://www.youtube.com/watch?v=6_OF8eifvvg) və "Köçəri" (https://www.youtube.com/watch?v=kh2gpql6pME) Azərbaycan xalq rəqslərinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və musiqi nümunələrin şərti şəkilləri (dərslilik, səh. 74 və 80)

Dərşin gediş:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Melodiya: – Dostlar, bilirsiniz, bizi əhatə edən hər şeyin ritmi var. Ürək döyüntüsündən tutmuş addım səsinə qədər. Musiqidə ritm – musiqi səslərinin və fasilələrinin ardıcıl növbələşməsidir. Bu gün dostum Ritmi və zərb alətlərini görüşümüzdə dəvət etmişəm.

Ritm: – Salam, dostlar. Musiqili görüşə köməkçilərimlə gəlmişəm. Onlar musiqinin ritmini tutmağa kömək edir. Tanış olun, zərb musiqi alətləri: nağara, şaxşax, dəf, zəng.

Saz: – Sizinlə tanışlığa şad olduq! Əvvəllər görüşlərimizdə uşaqlar musiqini əl çalmaqla müşayiət edirdilər. Bundan sonra isə ritmi zərb musiqi alətləri ilə də tuta bilərlər.

Melodiya: – Ritmlər müxtəlifdir. Hər bir musiqi əsərinin öz ritmi var. Ritmi gözəl olan mahnı və rəqlərimiz çoxdur. Belə rəqlərdən biri "Köçəri" rəqsidir. Onun iki hissəsi var.

Ney: – Gəlin "Köçəri" Azərbaycan xalq rəqsinin və musiqisi Səid Rüstəmovun, sözləri Mir-mehdi Seyidzadənin olan "Qartopu" mahnısının ritmləri ilə tanış olaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Musiqili barmaqlar" sxeminə (dərslilik, səh. 31) əsasən səsaçma məşğələsini keçirir. Sonra "Qartopu" mahnısının şərti şəklini (dərslilik, səh. 75) nümayiş etdirir, həmin mahnını səsləndirir və I hissəsini öyrədir.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnının ifası zamanı zərb musiqi alətləri ilə və ya əl çalmaqla ritmi tutun.*

Müəllim "Köçəri" rəqsinin şərti şəklini (dərslilik, səh. 80) nümayiş etdirir və bu rəqs haqqında qısa məlumat verir: "Köçəri" "Yallı" rəqs ailəsinə aiddir ("Yallı" rəqsindəki yaylıq "Köçəri"də çubuqla əvəz olunur), 2 hissədən ibarətdir (1-ci hissəsi orta, 2-ci hissəsi isə tez ifa olunur). Sonra müəllim "Köçəri" rəqsini səsləndirir və onun elementlərini öyrədir (dərslilik, səh. 29-30 və 35).

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): *Rəqsin elementlərini yerinə yetirin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərşimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Onların müəllifləri kim idi? "Köçəri" rəqs ritminə görə hansı rəqsə oxşayır?

II dər

Mövzu: Ritmik naxışlar

Standartlar: 1.1.1., 3.1.2.

Məqsəd: 1. "Qartopu" mahnısının müəlliflərini tanıyır.
2. Müxtəlif ritmləri mənimsədiyini nümayiş etdirir.

İnteqrasiya: F.t.: 4.2.

İş forması: kollektiv və kiçik qruplarla iş

İş üsulu: mahnioxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma, oyun, dərsləklə iş

Resurslar: "Rəqs elementləri" sxemi (dərslək, səh. 29, 30, 35), ritmik sxemi (dərslək, səh. 37), iş vərəqləri, zərb musiqi alətləri, "Qartopu" mahnısı (<https://www.youtube.com/watch?v=T4klkfvc4M&t=34s>) və "Köçəri" (<https://www.youtube.com/watch?v=kh2gpql6pME>) Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və musiqi nümunələrin şərti şəkilləri (dərslək, səh. 75 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını danışmağa davam edir:

"Ney: – Saz, keçən görüşdə biz "Köçəri" rəqsini öyrənmişdik. O, xalqımızın sevimli rəqslərindən biridir. "Köçəri" rəqsinin ritmini daha yaxşı öyrənmək üçün "Ritmik göstər" adlı oyun keçiririk.

Saz: – Oyunları və oynamağı çox sevirəm, bu şeirdəki kimi:

Qara bax, qara,
Gör neçə yağır.
Çıxsan bayıra,
Məni də çağır.

Qalın geyinək,
Həyatə enək.
Qartopu yığaq.
Top-top oynayaq.

Ney: – Şeiri dinlədikcə orada olan hadisələr gözümün önündə canlanır. Bu şeirin müəllifi Mirmehdi Seyidzadədir. Keçən görüşümüzə onun sözlərinə bəstələnmiş "Qartopu" mahnısının birinci hissəsini öyrənmişdik. Gəlin mahnının davamını öyrənək və məzmununu hərəkətlərlə təsvir edək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Qartopu" mahnısının müəlliflərinin adlarını (S.Rüstəmov, M.Seyidzadə) müəyyənləşdirmək üçün suallar verir (şagirdlərin cavabları dinlənilir) və mahnının II hissəsini öyrədir. Sonra mahnı əvvəldən axıradək ifa olunur və məzmununu hərəkətlərlə təsvir edilir.

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Bəstəkarların portretləri ilə mahnıların şərti şəkillərini uyğunlaşdırın və xətlə birləşdirin.

Sonra müəllim şagirdlərə "Ritmik göstər" adlı musiqili oyunun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: Sınıf dörd qrupa bölünür. Hər qrupa üzərində "Köçəri" rəqsinin bir hissəsinin ritmik sxemi (dərslək, səh. 37) olan iş vərəqləri və zərb musiqi alətləri paylanır: I qrupa şaxşaxlar, II qrupa nağaralar, III qrupa dəflər, IV qrupa zənglər. (Həmin alətlər olmadıqda onları başqaları ilə və ya əl çalmaqla əvəz etmək olar.)

Müəllim 2-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün "Köçəri" rəqsini səslədir.

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Sxema uyğun verilmiş zərb uşaq musiqi alətləri ilə "Köçəri" rəqsinin ritmini göstərin.

Müəllim "Köçəri" rəqsinin elementlərini xatırladır (dərslək, səh. 29, 30, 35) və rəqsi təkrar səsləndirir.

Tapşırıq 3 (kollektiv iş): Rəqs elementlərini yerinə yetirin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Onların müəllifləri kim idi? Musiqidə ritm nə üçün lazımdır?

III dərş

Mövzu:	Ritmin növləri
Standartlar:	2.1.2., 3.1.3.
Məqsəd:	1. Mahnıların məzmununu hərəkətlərlə büruzə verir. 2. Mahnıları ifa edərkən sadə xorda ifa qaydalarına riayət edir.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, dinləmə, musiqi alətlərində çalma, oyun, dərsləklə iş
Resurslar:	"Mahnının ifa qaydaları" (dərsləklə, səh. 5), iş vərəqi, zərb musiqi alətləri, üzərində ritmik müşayiət növünün təsviri olan kub (dərsləklə, səh. 39), "Musiqlə ağacı"nda şərti şəkillərə uyğun olan (dərsləklə, səh. 38-39) musiqi nümunələrinin videoçarxları və ya səsyazmaları
Dərsin gediş:	

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir.

"Ney: – Saz, biz musiqili görüşlərimizdə ritm haqqında çox şey öyrəndik.

Saz: – Doğrudur. Müxtəlif ritimli mahnı və rəqləri öyrəndik, oyunlar da keçirmişik. Sən bilirsən ki, mənim oyunlardan çox xoşum gəlir. Melodiya və Ritmdən xahiş edək, bizimlə yeni bir oyun keçirsinlər.

Melodiya: – Bir musiqili oyun bilirəm, adı "Tap və ifa et"dir. Bu oyunda müxtəlif ritimli tanış musiqi nümunələri olacaq.

Ritm: – Dostlar, oyunda "Musiqlə ağacı"dan istifadə olunacaq. Ümid edirəm ki, fəal iştirak edəcəksiniz".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Tap və ifa et" oyununu keçirmək üçün onun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: Sinif qruplara bölünür. Müəllim verilmiş sxemə uyğun kub (dərsləklə, səh. 38) hazırlayır. Həmin kub hər qrupun musiqi nümunələrinə ritmik müşayiət növünü (çırtma, əl çalma, şaxsax, zəng, nağara, dəf) müəyyən edir. Müəllim şagirdlərin diqqətini üzərində keçilmiş musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri olan "Musiqlə ağacı"nın təsvirinə (dərsləklə, səh. 38–39) cəlb edir. Həmin şəkillərə müvafiq musiqi əsərlərindən bir parça səsləndirir.

Qeyd: Bu oyunu keçirmək üçün müəllim kubu (dərsləklə, səh. 38) əvvəlcədən hazırlayır.

Tapşırıq 1 (kiçik qruplarla iş): *Müəyyən olunmuş müşayiət növünə görə səslənən musiqi nümunəsinin ritmini tutun.*

Müəllim "Mahnının ifa qaydaları"nı (dərsləklə, səh. 5) yada salır. Sonra şagirdlər "Gözəl Vətən" və "Bayrağım" mahnılarını ifa edirlər.

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): *İfa qaydalarına riayət edərək mahnıları oxuyun.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Yeni nə öyrəndik? Dərsdə daha çox xoşunuza gələn nə oldu?

IV BÖLMƏ

Musiqidə məzmun

I dər

Mövzu:	Qonaqpərvər dostlar
Standartlar:	2.1.2., 3.1.1.
Məqsəd:	1. Səhnəcikdə mahnının məzmununu bürüzə verir. 2. "Qonaqlıq" mahnısının melodiyasını müəllimin göstərişi ilə ifa edir.
İntegrasiya:	A.d.: 2.2.3.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	dinləmə, mahnıoxuma, səhnələşdirmə, dərsləklə iş
Resurslar:	Mahnıdakı obrazlara aid əşya və ya maskalar (dərslək, səh. 41), "Qonaqlıq" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=UaAICy791h0) videoçarxı və ya səsyazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və şərti şəkli (dərslək, səh. 74)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Ney: – Dostlar, nə yaxşı ki musiqili görüşlərimiz var. Görüşlər bir-birimizi yaxından tanımağımıza, mehribanlaşmağımıza kömək edir. Bizim bugünkü görüşümüzün qonağı gülərüzlü Naznazdır!"

Saz: – Naznaz, xoş gəlmisən! Hamı sən qonaqpərvərliyindən danışır. Deyirlər ki, sən bu haqda mahnı da bilirsən.

Naznaz: – Bəli. Mən qonaq qəbul etməyi və qonaq getməyi çox sevirəm. Eşitdiyimə görə, görüşlərinizə gələn qonaqlar sizə musiqili hədiyyələr edir. Mən də bu ənənəyə sadıq qalmaq istəyirəm.

Saz: – Naznaz, bəs əlindəki qutuda nə var?

Naznaz: – Oyuncaqlardır, mahnının qəhrəmanları: dovşan, keçi, qaz, dəvə və xoruz.

Ney: – Maraqlıdır, bu mahnı necə adlanır?

Naznaz: – "Qonaqlıq" mahnısıdır. Onun musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri isə Xanımına Əlibəylinindir. Qonaqlığımızın necə keçdiyini şəkillərdə də təsvir etmişəm. – Naznaz qutunu açır və içərisindəki oyuncaqları çıxarır: – Dostlar, mahnını oyuncaqlarımla birgə ifa edək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Qonaqlıq" mahnısının melodiyası əsasında vokal təmrini keçirir.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): Müəllimin göstərişi ilə mahnının melodiyasından verilən bir parçanı "la" hecası ilə ifa edin.

Müəllim "Qonaqlıq" mahnısını öyrədir.

Tapşırıq 2 (kollektiv iş): Mahnını ifadəli oxuyun.

Sınıf 4 qrupa bölünür. Hər qrupa mahnıdakı obrazlara aid əşya və ya əvvəlcədən hazırlanmış maskalar paylanır (dərslək, səh. 41).

Tapşırıq 3 (kiçik qruplarla iş): Mahnını ifa edin və məzmununa görə səhnələşdirin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunəsi ilə tanış olduq? Onun müəllifləri kimdir? Mahnıda nədən danışmaq olar?

II dər

Mövzu:	Əfsanəvi "Cəngi"
Standartlar:	1.2.2., 2.1.3., 3.3.2.
Məqsəd:	1. Mahnı və rəqsi xarakterinə uyğun ifa edir. 2. "Cəngi" rəqsində rəqs hərəkətlərini mənimsədiyini nümayiş etdirir. 3. Səs imkanlarından istifadə edib melodiyanın zil və bəm səslərini göstərir.
İntegrasiya:	H.b.: 2.1.1., F.t.: 4.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, oyun, dərsliklə iş
Resurslar:	"Musiqili pilləkən" plakatu (dərslik, səh. 28 və metodik vəsait, səh. 25), "Qonaqlıq" mahnısının melodik xətti sxemi (dərslik, səh. 42), "Rəqs elementləri" (dərslik, səh. 43), "Qonaqlıq" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=UaAICy791h0) və "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=u-bjQpTG3Ww) videoçarxları və ya səsyaşmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 74 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – Ney, sən də uzaqdan gələn səsi eşidirsən? Bu, "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsidir. Amma rəqs olsa da, cənginin sədaları marş xarakteri daşıyır.

Ney: – Çox əzəmətli musiqidir. O, igid yerişini, döyüşə çağırışı ifadə edir. Cəngi, adından göründüyü kimi, cəng, döyüş deməkdir.

Saz: – Mən sizə bu rəqsi öyrədərəm. Amma Naznaz qonaqlığa tələsir. Gəlin Naznaz getməmişdən əvvəl oyun keçirib "Qonaqlıq" mahnısını bir də oxuyaq."

II. Fəaliyyət

Müəllim lövhədə "Musiqili pilləkən" plakətini asır (dərslik, səh. 28 və metodik vəsait, səh. 25) və musiqidə melodiyanın yuxarı və aşağı istiqamətdə hərəkəti haqqında məlumat verir: yuxarı səslər aşağı səslərə görə zil, aşağı səslər isə yuxarı səslərə görə bəmdir. O, musiqidə zil və bəm səsləri əl hərəkətləri ilə də göstərir: melodiya zilə çıxanda əli yuxarı qaldırmaq və bəmə düşəndə aşağı endirmək lazımdır.

Sonra müəllim şagirdlərlə "Mahnının melodik xəttini təsvir et" oyununu keçirir. Bunun üçün "Qonaqlıq" mahnısından bir parçaya aid (bəndin ilk 2 misrası) melodik xətt sxemindən (dərslik, səh. 42) istifadə edir. Oyunda həmin parça səsləndirilir.

Oyunun qaydaları: Müəllim sinfi iki böyük qrupa bölür. Qrup üzvləri əl-ələ tutub yarımdairə şəklində düzülürlər. Musiqi səslənir, şagirdlər onun melodik xəttini sxemə uyğun əl hərəkətləri ilə təsvir edirlər.

Sonra "Qonaqlıq" mahnısını səsləndirir. Mahnı əvvəldən axıradək ifa olunur.

Tapşırıq 1 (kollektiv iş): *Mahnını ifadəli oxuyun.*

Müəllim "Cəngi" rəqsi haqqında qısa məlumat verir və onun elementlərini öyrədir (dərslik, səh. 43).

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): *Rəqsin elementlərini yerinə yetirin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Musiqi daha nədən danışa bilər?

III dər

Mövzu:	Qəhrəmanlıq nəğməsi
Standartlar:	1.2.1., 2.1.3., 3.3.1.
Məqsəd:	1. Temp musiqi ifadə vasitəsinə tanıyır. 2. "Cəngi" rəqsini tempinə uyğun ifa edir. 3. "Əzizsən, Vətən" mahnısını qaydalara uyğun ifa edir.
İnteqrasiya:	A.d.: 2.2.1.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	mahnioxuma, rəqsetmə, oyun, dərsliklə iş
Resurslar:	"Gəzinti" mətni, oyunçuların sayına görə musiqi alətləri (şaxşax, nağara, dəf və zəng zərb alətləri), "Əzizsən, Vətən" mahnısı və "Cəngi" Azərbaycan xalq rəqsinin (https://www.youtube.com/watch?v=u-bjQpTG3Ww) (instrumental ifa) videoçarxları və ya səs yazmaları, musiqi nümunələrinin müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri (dərslik, səh. 78 və 80)
Dərsin gedişi:	

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Ney: – Keçən görüşümüzdə "Cəngi" rəqsini öyrəndik. Əfsanəyə görə, "Cəngi" rəqsi döyüşçüləri qəhrəmanlıq göstərməyə və düşmənlə qalib gəlməyə sövq edərmiş.

Melodiya: – Ney, mən "Cəngi" rəqsinin bu xüsusiyyətlərini Vətənimizin qalalarına bənzədirəm. Çünki qalaların da düşmənlərin hücumlarının qarşısının alınmasında əvəzsiz rolu var idi.

Saz: – "Cəngi" rəqsini eşidəndə gözümün qarşısında sürətlə çapan atlılar canlanır. Bu rəqsi cəld ifa edirlər. Sürətin vasitəsilə musiqinin məzmununu ifadə etmək olar. Musiqidə sürətə temp deyilir. Bugünkü görüşümüzün də qonağı Tempdir.

Temp: – Salam, dostlar. Xarakterinə görə musiqini müxtəlif sürətlə ifa etmək olar. Bu gün musiqisi Oqtay Zülfüqarovun, sözləri Hikmət Ziyarın "Əzizsən, Vətən" mahnısını öyrənəcəyik. Onun və "Cəngi" rəqsinin tempi müxtəlifdir. Gəlin sürətin növlərini daha yaxşı mənimsəmək üçün "Asta, orta, tez" oyununu keçirək".

II. Fəaliyyət

Müəllim temp və onun növləri (tez, orta, asta) haqqında məlumat verir və "Tempin növləri" sxemini (dərslik, səh. 44) şagirdlərə izah edir. Şagirdlərə zərb musiqi alətləri paylanır. Müəllim "Asta, orta, tez" oyununu keçmək üçün onun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: "Gəzinti" mətni oxunur (dərsliyin 44-cü səhifəsində mətnin məzmunu şəkillərlə də verilib). Bu zaman mətnə (şəkillərdə) verilən hadisələr müvafiq templərlə zərb alətlərində təsvir olunmalıdır.

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Mətnə görə şəkillərdəki hadisələri zərb musiqi alətləri ilə təsvir edin.

"Gəzinti"

(mötərizələrdə verilən ifadələr müvafiq tempi bildirir)

"Biz pilləkənlərdən düşürük (yavaş-yavaş zərbələr vurulur) və bayıra çıxırıq. Göydə Günəş parlayır, biz sevinir, qaçıyıq (tez-tez zərbələr vurulur). Gəzir, əylənirik. Birdən bir bulud görünür, külək əsir, şimşək çaxır və yağış başlayır: əvvəlcə tək-tək damlalar (yavaş-yavaş zərbələr

vurulur), sonra güclü yağış başlayır (zərbələrin sürəti artır). Uşaqlar bu havadan qorxaraq evə qaçirlar (yenidən sürətli və ritmik zərbələr vurulur)..."

Qeyd: Müəllim oyunun gedişatında gəzinti zamanı baş verən hadisələri də bura əlavə edə bilər.

Müəllim "Əzizsən, Vətən" mahnısını səsləndirir və I bəndi və nəqəratı öyrədir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını ifadəli oxuyun.*

Müəllim "Cəngi" rəqsini səsləndirir və rəqs hərəkətlərini şagirdlərin yadına salır ("Rəqs elementləri", dəslık, səh. 43).

Tapşırıq 3 (kollektiv və fərdi iş): *Rəqsı xarakter və tempinə uyğun ifa edin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərslmizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ilə tanış olduq? Musiqi-də temp nə üçün lazımdır?*

IV dərş

Mövzu: "Əzizsən, Vətən"

Standartlar: 1.2.3., 2.1.3., 3.3.2.

Məqsəd: 1. "Əzizsən, Vətən" mahnısının bənd və nəqəratını fərqləndirir.

2. Musiqinin tempinə uyğun hərəkət edir.

3. İfa zamanı nəfəsalma imkanlarından düzgün istifadə edir.

İnteqrasiya: F.t.: 4.1.

İş forması: kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş

İş üsulu: mahnıoxuma, ritmtutma, oyun, dərslıklə iş

Resurslar: "Mahnının quruluşu" sxemi (dərslık, səh. 46); "Musiqili barmaqlar" sxemi (dərslık, səh. 31), "Əzizsən, Vətən" mahnısının videoçarxı və ya səsyazması, mahnı müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri (dərslık, səh. 78)

Dərşin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – Salam, dostlar! Qədim diyarımızın tarixi rəmzləri çoxdur. Əzəmət və vüqarlıq rəmzi olan qalalara baxaraq xalqımızın vətən haqqında qoşduğı bayatılar yadıma düşür:

Burda yolum oldu tən,

Varmı bu yoldan ötən.

Bu dünyada şirin şey,

Bir anadır, bir Vətən.

Ney: – Keçən dəfə tanış olduğumuz "Əzizsən, Vətən" mahnısı da buna misəldir. Dostlarımızla birgə "Əzizsən, Vətən" mahnısının bənd və nəqəratının məzmununu qalanın divarlarında təsvir eləmişik.

Melodiya: – “Əzizsən, Vətən” mahnısı mənim də çox xoşuma gəlir. Mahnıda torpağa möhkəm bağlılıqdan, Vətənə sadıq və xoşbəxt övlad kimi böyüməkdən danışılır.

Ney: – Vətənimizdə uşaqlara qayğı göstərilir, hüquqları qorunur, o cümlədən onların müxtəlif oyunları da təşkil etməyə imkan yaradılır.

Temp: – Keçən dəfə biz tempə aid “Asta, orta, tez” oyununu keçirdik. Bu gün isə başqa oyunla tanış olacağıq. Oyunun adı “Fırlança”dır. Gəlin bu günümüzü də maraqlı keçirək: mahnı oxuyaq, oyun oynayaq”.

II. Fəaliyyət

Müəllim “Mahnının quruluşu” sxeminin (dərslük, səh. 46) nümunəsində mahnının bənd və nəqərat hissəsələrinin xüsusiyyətlərini izah edir: bənd – mahnının elə hissəsidir ki, onun melodiyası eyni, sözləri isə dəyişilir, nəqərat isə mahnının elə hissəsidir ki, onun melodiyası və sözləri dəyişilmir. Verilmiş sxemdə bəndlər dairə ilə verilib, nəqərat isə kvadrat ilə. (Bənd eyni fiqurla (dairədə) təsvir olunaraq, rəngini (bəndin sözləri) dəyişir, nəqərat isə eyni fiqurla (kvadratla) təsvir olunaraq, rəngini (nəqəratın sözləri) dəyişmir). Bu sxemi plakatda da təsvir edib nümayiş etdirmək olar.

Müəllim “Musiqili barmaqlar” sxeminə əsasən səsəçmə məşğələsini keçirir. Sonra “Əzizsən, Vətən” mahnısının II və III bəndlərini öyrədir. Mahnı tam ifa olunur.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını ifadəli oxuyun, əl çalmaqla nəqərat hissəsinin ritmini tutun.*

Müəllim “Fırlança” oyununun qaydalarını izah edir (dərslük, səh. 47). Sınıf kiçik qruplara bölünür.

Oyunun qaydaları: Hər qrupun şagirdləri öz masası arxasında dairə şəklində durmalıdır. Müxtəlif templərdə (asta, orta, tez) musiqi nümunələrindən parçalar səsləndirilir. Səslənən musiqinin tempinə uyğun olaraq uşaqlar musiqi sədaları altında masanın ətrafında fırlanırlar (saat əqrəbi istiqamətində).

Müəllim musiqini səsləndirir və “Fırlança” oyununu keçirir.

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): *Musiqini dinləyin və dairədə fırlanaraq hərəkətlərinizi onun dəyişən tempinə uyğunlaşdırın.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı templəri tanıyırsınız? Bənd və nəqəratın fərqi nədədir?*

LAYİH

V dər

Mövzu:	"Gəl, gəl, a yaz günləri"
Standartlar:	2.1.3., 3.1.2.
Məqsəd:	1. "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısına müşayiət yaradır. 2. Musiqinin ritm və tempinə uyğun hərəkət edir.
İnteqrasiya:	F.t.: 4.2.
İş forması:	kollektiv və fərdi iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, ritmtutma, dərsliklə iş
Resurslar:	"Rəqs elementləri" sxemi (dərslik, səh. 49), "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısının (https://www.youtube.com/watch?v=MdYUjcJbo3E) və "Novruz" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnının müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 76 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Temp: – Dostlar, artıq yaz fəsli gəlir, hava isinir, torpaq oyanmağa başlayır. Bir sıra xalqlar yaz fəslinin gəlməsini bayram kimi qeyd edirlər. Novruz bayramı ilə bağlı mahnı və rəqslər də yaranmışdır ki, onlardan biri də "Novruz" Azərbaycan xalq rəqsidir.

Ritm: – Rəqsin oynaq ritmi var. Bu ritmdə yeni mahnı da öyrənəcəyik. Bu, "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısıdır. Mahnının musiqisi Ağabacı Rzayevanın, sözləri Mirzə Ələkbər Sabirindir.

Saz: – Göydəki göy buludlar butalarla bəzənib. Butalar Melodiyanın hədiyyəsidir. O, "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısının məzmununu butaların üzərində gözəl naxışlarla verir.

Ney: – Bilirəm, niyə məhz butalarla göndərib. Çünki qədim zamanlardan Şərqdə gözəl olan hər şeyi buta ilə eyniləşdirirdilər. Xalq arasında "Onun üzərində buta təsviri var", "Ona qızılı və ya badamı buta bəzək verir" kimi ifadələr yayılmışdır".

II. Fəaliyyət

Müəllim dərslikdə verilmiş "Musiqili barmaqlar" sxeminin (dərslik, səh. 31) köməyi ilə səsəçmə məşğələsini keçirir.

Sonra "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısını səsləndirir və öyrədir.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnı ifadəli oxuyun və ritminə uyğun əl çalmaqla müşayiət yaradın.*

Müəllim "Novruz" rəqsi haqqında qısa məlumat (rəqsin xarakteri, ritmi və tempi) verir və onun elementlərini öyrədir ("Rəqs elementləri" sxemi. Dərslik, səh. 49).

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): *Rəqsin elementlərini yerinə yetirin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Novruz bayramında hansı mahnı və rəqsləri səsləndirərdiniz? Niyə?

VI dərs

Mövzu: "Çal, oyna"

Standartlar: 2.1.3., 3.1.2., 3.1.3.

Məqsəd: 1. "Novruzu" Azərbaycan xalq rəqsinin xarakter və tempinə uyğun hərəkət edir.
2. Xorla ifa qaydalarına riayət edir.
3. "Gəl, gəl, a yaz günləri!" mahnısına zərb musiqi alətləri ilə müşayiət yaradır.

İnteqrasiya: A.d.: 2.2.1.

İş forması: kollektiv və fərdi iş

İş üsulu: mahnioxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma, dərsliklə iş

Resurslar: zərb musiqi alətləri: dəf, zəng, şaxşax; "Gəl, gəl, a yaz günləri" mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=MdYUjcJbo3E>) və "Novruzu" Azərbaycan xalq rəqsinin (<https://www.youtube.com/watch?v=7VEqVJDvRk4>) videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslik, səh. 76 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Melodiya: – Yaz fəslə necə də gözəldir! Bu fəsildə təbiət qış yuxusundan oyanır və çiçəklər açır. Sanki sehrli çubuğun bir toxunuşu ilə ağaclar, kollar oyanır. Qar əriyir, tökülən damcılardan səsləri eşidilir.

Ney: – Doğrudur, Melodiya. Baharın gəlişi bizim əhvalımızı da gözəlləşdirir. Şaxtalı qışdan sonra sehrbaz yazın gəlişini səbirsizliklə gözləyirik.

Melodiya: – Çalın, oynayın! Musiqisiz bayram – bayram deyil. Oxuyaq və əl çalmaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim səsəçmə məşğələsini keçirir.

Sinfi qruplara bölür və qrup üzvlərinin hansı müşayiət növü ilə ritm tutacağını müəyyən edir və müvafiq zərb alətlərini paylayır. Şadirdlərin diqqətini sxemə cəlb edir və ondan necə istifadə edəcəklərini izah edir (dərslik, səh. 51). Sonra "Gəl, gəl, a yaz günləri!" mahnısı tam şəkildə ifa olunur.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını oxuyun, zərb musiqi alətləri ilə və əl çalmaqla ritmə uyğun müşayiət yaradın.*

Müəllim "Novruzu" Azərbaycan xalq rəqsini səsləndirir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): *Rəqsi xarakter və tempinə uyğun ifa edin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Musiqinin ritmini daha hansı üsullarla göstərmək olar?*

LAYIH

VII dər

Mövzu:	Novruz xonçası
Standartlar:	3.1.2., 3.3.1.
Məqsəd:	1. Müxtəlif ritmləri mənimsədiyini nümayiş etdirir. 2. Mahnını xorla ifa qaydlarına uyğun ifa edir.
İntegrasiya:	H.b.: 3.1.1., A.d.: 2.2.1, F.t.: 4.1.
İş forması:	kollektiv və kiçik qruplarla iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma, oyun, dərsliklə iş
Resurslar:	Ramiz Rövşənin "Novruz gəlib" şeiri, zərb musiqi alətləri, sini, fincanlar, səslənəcək musiqi nümunələrinin (dərslik, səh. 52-53) şərti şəkilləri təsvir olunan kartlar, musiqi əsərlərinin videoçarxları və ya səsyazmaları

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – Artıq elimizə Novruz bayramı qədəm basıb. Novruz bolluq və bərəkət bayramıdır.

Novruz gəlib, yaz gəlib,

Açıb gülün qönçəsi.

Bir əlində saz gəlib.

Bülbülə avaz gəlib,

Bir əlində xonçası,

Novruz gəlib, yaz gəlib.

Ney: – Ölkəmizin hər bir guşəsində bu bayramla əlaqədar tonqallar qalanır, el şənliklərində müxtəlif oyunlar keçirilir.

Melodiya: – Belə oyunlardan biri "Fincan-fincan" oyunudur. Bu oyunu bir qədər dəyişmişik. Musiqi görüşümüzə "Musiqili fincan" adlı oyun keçirək, bayramı dostlarla birgə qeyd edək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Musiqili fincan" oyununu keçirmək üçün onun qaydalarını izah edir.

Müəllim sinfi qruplara bölür və hər qrupa zərb musiqi alətlərini paylayır. Sonra "Musiqili fincan" oyununu keçirmək üçün onun qaydalarını izah edir.

Oyunun qaydaları: Müəllimin masasına sini qoyulur. Oyunda iştirak edən qrupların sayına görə siniyə üzüqoylu fincanlar düzülür. Hər fincanın altında üzərində bir musiqi əsərinin şərti şəkli təsvir olunan kart gizlədilir. Növbə ilə hər qrupun nümayəndəsi mərkəzə keçib fincanlardan birini qaldırır. Fincanın altından çıxan kartdakı şəkllə görə həmin qrup üzvləri musiqi əsərinin adını və janrını müəyyənləşdirməli, mahnını və ya rəqsi ifa etməlidir. Bu zaman digər qrupların üzvləri ifa olunan musiqi əsərini zərb musiqi alətləri vasitəsilə və ya əl çalmaqla ritmik müşayiət edirlər.

Tapşırıq 1 (kollektiv və kiçik qruplarla iş): Şərti şəkllə görə musiqi nümunəsinin adını müəyyənləşdirib onu ifa edin və zərb musiqi alətləri ilə (və ya əl çalmaqla) müşayiət yaradın.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Bayramda niyə müxtəlif musiqi nümunələri səsləndirilir?*

V BÖLMƏ *Könül açan nəğmələr*

I dərş

Mövzu:	Sülh və mübarizlik
Standartlar:	2.1.2., 3.1.1., 3.1.2.
Məqsəd:	1. "Göyərçinim" mahnısının və "Cəngi" pyesinin emosional məzmununu müəyyənləşdirir. 2. "Göyərçinim" mahnısının melodiyasını müəllimin göstərişi ilə ifa edir. 3. Müxtəlif ritmləri mənimsədiyini əl çalmaqla nümayiş etdirir.
İnteqrasiya:	A.d.: 1.1.1.
İş forması:	kollektiv, kiçik qruplarla və fərdi iş
İş üsulu:	mahnıoxuma, dinləmə, ritmtutma, dərsləklə iş
Resurslar:	"Göyərçinim" mahnısının ritmik sxemi (dərslək, səh. 54), "Göyərçinim" mahnısının və "Cəngi" pyesinin (https://www.youtube.com/watch?v=7VEqVJDvRk4) videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslək, səh. 76 və 79)
Dərşin gedışı:	

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz və Ney atın üstündə oturan cəngavərə, yerində oynayan ata fəxrlə tamaşa edir. Onun arxasında bir dəstə atlı dayanıb, atlar fınxırıb ayaqlarını tappıdadır. Nə əzəmətli görüntüdür!"

Atlı: – Salam, dostlar. Mən və mənim dəstəm yurdumuzu qoruyurub hər zaman sülhün keşiyində durmuşuq.

Ney: – Dostlar, sizin bu mərdliyinizi və döyüş əzminizi, xalqımızın mübariz ruhunu Azərbaycanın dahi bəstəkarı Üzeyir Hacıbəyli "Cəngi" əsərində əks etdirib.

Saz: – Ney, bu əsər bayramlarda da tez-tez səslənir. "Cəngi" əsərinin mübariz xarakteri və cəld tempi var.

Ney: – Saz, bir səmaya bax. Nə gözəl mənzərədir! Təmiz mavi səmada ağ göyərçinlər uçur! Onlar buludlara əl qarışib ki, sanki özləri də buluddur! Görəsən, niyə cəvildəşirlər?

Saz: – Onlar deyirlər ki, bütün dünya xalqları sülh istəyir. Sülh – sevinc və səadətdir! Bilirsən, ağ göyərçinlər sülhün rəmzidir. Sülhdən bəhs edən şeir və mahnılar çoxdur. Onlardan biri musiqisi Ağabacı Rzayevanın, sözləri Mirmehdi Seyidzadənin olan "Göyərçinim" mahnısidir.

Ney: – Sülh və mübarizlik! "Göyərçinim" və "Cəngi". Dostlar, gəlin bu əsərlərlə tanış olaq".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Göyərçinim" mahnısını öyrətməzdən əvvəl səsaçma məşğələsini (mahnının melodiyasından bir parçanın "la" hecası ilə ifası) keçirir. Müəllim musiqidə uzun və qısa səslər haqqında məlumat verir. Sonra "Göyərçinim" mahnısının I bəndini və nəqəratını öyrədir, mahnının ritmik sxemini izah edir (dərslək, səh. 54).

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını ifa edib ritminə uyğun əl çalın.*

Ü.Hacıbəylinin "Cəngi" fortepiano pyesi səsləndirilir. Müəllim pyesi səsləndirəndən sonra "Əsərin mübariz xarakterini hərəkətlərlə necə ifadə etmək olar?" sualı ətrafında müzakirə aparır.

Müzakirədən sonra müəllim 2-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün şagirdlərin diqqətini müxtəlif sərgilərdə nümayiş olunmuş uşaq rəsmlərinə yönəldir (dərslük, səh. 55).

Tapşırıq 2 (kiçik qruplarla iş): Verilmiş şəkillərdən birini "Cəngi" əsərinin xarakterinə uyğunlaşdırın və qeyd edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunəsi ilə tanış olduq? Musiqi nədən danışa bilər?

II dərş

Mövzu:

Standartlar:

Məqsəd:

İnteqrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurslar:

Sülhün keşiyində

2.1.1., 3.2.2., 3.3.3.

1. "Beşik nəğməsi" pyesinin xarakterini müəyyən edir.

2. "Beşik nəğməsi" pyesinin I və V pillələrində çalmaqla müşayiət yaradır.

3. "Göyərçinim" mahnısında dirijorluq hərəkətlərini yerinə yetirir.

A.d.: 1.1.1.

kollektiv və fərdi iş

mahnıoxuma, dinləmə, dirijorluq, musiqi alətlərində çalma

rəngli qələmlər, dirijorluq sxemi (dərslük, səh. 57), metallofon, "Göyərçinim" mahnısı və "Beşik nəğməsi" fortepiano pyesinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi əsərinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 76 və 79)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir.

"Saz: – Sülhün carçıları gələcəyimiz olan uşaqlardır. Uşaqlar daim açıq səma altında azad, sülh və əmin-amanlıq şəraitində, atalı-analı yaşamaladırlar.

Ritm: – Öyrəndiyimiz "Göyərçinim" mahnısı da bu məzmunudur. Bu gün mahnının ardını öyrənib onun ritminə uyğun dirijorluq edəcəyik.

Melodiya: – Sülh həyatın mənası, anaların laylası, körpələrin səsidir!

Layla dedim, yatasan,

Qızılgülə batasan.

Qızılgül bağın olsun,

Kölgəsində yatasan.

Balam layla, a layla!

Gülüm layla, a layla!

Ney: – Nə gözəl layladır. Ana laylası körpəyə ruh verir, cana dinclik gətirir. Layla ananın üstümüzə sevgi ilə örtüyü yorğandır. Bu yorğan bizi isidir, hər birimizə şirin yuxular gətirir.

Melodiya: – Həqiqətən, ana laylası bütün dard-səri yox edə biləcək nəğmədir. Laylaların tarixi çox qədimdir. Gəlin dahi bəstəkarımız Üzeyir Hacıbəylinin "Beşik nəğməsi" adlı əsərini dinləyək və onu musiqi alətlərində müşayiət edək".

II. Fəaliyyət

"Müəllim şagirdlərə rəngli karandaşlar paylayır (sarı, qırmızı, göy) və "Beşik nəğməsi" pyesini səsləndirir.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): "Beşik nəğməsi" əsərinin xarakterinə uyğun simanı müəyyən edib rəngləyin.

Sonra pyesin xarakteri haqqında müzakirə aparılır.

Müəllim metallofon musiqi alətinin quruluşu haqqında məlumat verir (dərslük, səh. 56), I və V pillələrini göstərir və şagirdlərə həmin alətdən paylayır. (Bu alət olmadığı halda şagirdlər mahnının I və V pillələrini "lay" və "lay" sözləri ilə oxuyurlar.)

"Beşik nəğməsi" pyesi təkrar səsləndirilir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): Verilən alətin I və V pillələrini çalmaqla əsərə müşayiət yaradın.

Sonra müəllim "Göyərçinim" mahnısının II bəndini öyrədir və 2/4 ölçüsünün dirijorluq sxemini (dərslük, səh. 57) nümayiş etdirir.

Tapşırıq 3 (kollektiv və fərdi iş): Mahnıya dirijorluq edərək onu tam şəkildə ifa edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Musiqi əsərlərinə nə üçün dirijorluq edilir?

III dərş

Mövzu:

Standartlar:

Məqsəd:

İnteqrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurslar:

Nəğməli bahar

1.1.2., 2.1.3.

1. Səsləndirilən mahnıların müəlliflərini müəyyən edir.

2. "Azərbaycan" rəqsini xarakter və tempinə uyğun ifa edir.

A.d.: 1.1.1.

kollektiv və fərdi iş

mahnioxuma, rəqsetmə

"Mahnının quruluşu" sxemi (dərslük, səh. 46), "Göyərçinim", "Uçun, quşlar!" və "Əzizsən, Vətən" mahnılarının və "Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və səslənəcək musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 76, 77, 78 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir.

"Saz: – Dostlar, bu yaxınlarda Vətənimizin gözəl təbiətinə seyrə çıxmışdım. Yazda bizim təbiət çox gözəl olur. Vətənimizin gözəlliyi mahnı və rəqslər də əks olunub. Bugünkü görüşümüzdə öyrənəcəyimiz "Azərbaycan" xalq rəqsi buna bir nümunədir. Rəqsin melodiyasında yurdumuzun gözəlliyi, min rəngə çalan, al-əlvan naxışlı təbiəti, həmvətənlərimizin nikbinliyi duyulur.

Ney: – Doğrudur, Saz. Ah, nə gözəl yurdumuz var. Bu dağlara, dərələrə, düzlərə örtük olan çəmənlər tər gül-çiçəklərin, bağların məskənidir. Bağlarda ağaclar tumurcuqlanır, quşlar cəh-cəh vurur.

Saz: – Bu gün sizi "Uçun, quşlar!" mahnısı ilə tanış etmək istəyirəm. Mahnının musiqisi Səid Rüstəmovun, sözləri Mirmehdi Seyidzadəninidir. Mahnı təbiətin gözəlliyini aydın təsvir edir! Həqiqətən, Vətənimizin təbiəti bütün fəsillərdə təkrarolunmazdır."

LAYIH

II. Fəaliyyət

Müəllim "Mahnının quruluşu sxemi"nə (dərslük, səh. 46) istinad edərək "Uçun, quşlar!" mahnısının hissələri (bənd və nəqərat) haqqında məlumat verir, mahnının I bəndini və nəqəratını öyrədir. Sonra "Göyərçinim", "Uçun, quşlar!" və "Əzizsən, Vətən" mahnılarından bir parça səsləndirilir.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnıların səsləndirilmə ardıcılığına görə müəlliflərini müəyyən edib nömrələyin.*

Müəllim "Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsi haqqında qısa məlumat verir və onun elementlərini öyrədir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): *Rəqsi xarakter və tempinə uyğun ifa edin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunəsi ilə tanış olduq? Onun müəllifləri kimdir? Dərsdə səslənən musiqi əsərlərinin oxşarlığı nədə idi?

IV dərs

Mövzu:

Standartlar:

Məqsəd:

İntegrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurslar:

Gözəl məkan, Azərbaycan!

1.2.3., 2.1.3., 3.1.2.

1. Mahnının bənd və nəqəratını müəyyən edir.

2. "Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsini ifa edir və ritminə uyğun əl çalmaqla müşayiət yaradır.

A.d.: 2.2.1.

kollektiv və fərdi iş

mahnioxuma, rəqsetmə, ritmtutma

"Mahnının quruluşu" sxemi (dərslük, səh. 46), "Uçun, quşlar!" (https://www.youtube.com/watch?v=gDDva5EvPqk&list=PLW60tJ9ajBab9rLCX6rrpE_W-yysQui4Q&index=17) və "Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 77 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – "Ney, bir bax: yaz fəsli öz gəlişi ilə təbiətə min rəngə çalan al-əlvan naxışlar vurub, çiçəklənən Vətənimizin hər guşəsini sanki musiqiyə bürüyüb: qayalardan axan suyun şırıltısı, quşların şən civiltisi, dalğaların oyunu, ləpələrin pıçıltısı..."

Ney: – Saz, sən danışdıqca xəyallarımda gözəl məkanımız, Azərbaycanın təbiəti canlanır. "Azərbaycan" xalq rəqsinin xarakteri də bugünkü mövzumuzda uyğundur.

Bu rəqsi ruh yüksəkliyi ilə ifa etmək lazımdır.

Saz: – Təbiətin nemətinə, gözəlliyinə bax! Bağımız əməyimizin sayəsində daha da gözəlləşib! Hamı bizim kimi təbiətə qayğı ilə yanaşmalıdır. Oxumaq, oynamaq həvəsim gəlir.

Keçən görüşümüzə tanış olduğumuz "Uçun, quşlar!" mahnısında da bu mövzudan bəhs edilir. Bu gün onun ardını öyrənəcəyik. Mahnının məzmununu çatdırmaq üçün onu ifadəli oxumaq lazımdır. Həm sözlərinə, həm də melodiyasına, tempinə, ritminə fikir verilməlidir".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Uçun, quşlar!" mahnısının II və III bəndlərini öyrədir. Sonra mahnı tam şəkildə ifa olunur.

Daha sonra "Uçun, quşlar!", "Göyərçinim", "Qonaqlıq", "Əzizsən, Vətən" mahnılarından bir parça səsləndirilir (dərslük, səh. 60).

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Səsləndirilən mahnılardan nəqəratı olanları müəyyənləşdirib şərti şəkillərini seçin.

Müəllim "Azərbaycan" rəqsini səsləndirir, rəqs hərəkətlərini şagirdlərin yadına salır (dərslük, səh. 9, 14, 25, 59).

Şagirdlər birgə rəqs edirlər.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): Rəqsi ifa edin və ritminə uyğun əl çalmaqda müşayiət yaradın.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Musiqi nədən danışa bilər? Musiqinin məzmununu hansı hərəkətlərlə çatdırmaq olar?*

V dərslər

Mövzu: "Gülməli nağıl"

Standartlar: 2.1.2., 3.3.3.

Məqsəd: 1. "Gülməli nağıl" mahnısını məzmununa görə səhnələşdirir.
2. 2/4 ölçülü mahnıda dirijorluq hərəkətlərini yerinə yetirir.

İntegrasiya: H.b.: 1.1.2., A.d.: 1.2.1.

İş forması: kollektiv, kiçik qruplara və fərdi iş

İş üsulu: mahnıoxuma, çalğıçalma, musiqi alətlərində çalma

Resurslar: "Mahnının quruluşu" (dərslük, səh. 46) və «Dirijorluq» sxemləri (dərslük, səh. 62) mahnıdakı obrazlara aid əşya və ya maskalar (dərslük, səh. 63); "Gülməli nağıl" və "Çəkicim, vur!" mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=Qs9alvCm23I>) videoçarxları və ya səsyaşmaları, mahnıların müəlliflərinin portretləri və şərti şəkilləri (dərslük, səh. 77 və 78)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Ney: – Bugünkü görüşümüzə heyvanlara həsr olunmuş məzəli mahnılar səsləndiriləcək. "Gülməli nağıl" adlı mahnıda balaca siçanın başına gələn əhvalatdan danışılır. Mahnını bəstəkar Oqtay Zülfüqarov Teymur Elçinin eyniadlı şeirinə bəstələyib. Biz bu mahnını dinləyəndən sonra onda baş verən hadisələri səhnələşdirəcəyik.

Saz: – Ney, bilirsən, siçanı ovlayan heyvan pişikdir. Qədimdə pişiklərdən nəinki siçanları tutmaq üçün istifadə edirdilər, hətta onları ova aparırdılar.

Ney: – Heyvanlar çoxdan həyatımızın ayrılmaz hissəsi olub. Ev heyvanları insanların köməkçisidir. Onların bizim nəvaziş və qayğıımıza ehtiyacı var. Musiqisi Asya Sultanovanın, sözləri isə Teymur Elçinin olan "Çəkicim, vur" mahnısında da bundan danışılır".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Çəkicim, vur" mahnısını öyrədir. Sonra şagirdlərin diqqətini "Mahnının quruluşu sxemi"nə (dərslük, səh. 46) yönəldir və dirijorluq hərəkətlərini nümayiş etdirir ("Dirijorluq sxemi" dərslük, səh. 62).

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını ifa edərək dirijorluq hərəkətlərini yerini yetirən (bəndini bir əllə, nəqəratını isə iki əllə).*

Müəllim "Gülməli nağıl" mahnısını səsləndirir və "Niyə mahnıda müxtəlif templərdən istifadə olundu?" sualı ətrafında müzakirə aparır.

Tapşırıq 2 (kollektiv və kiçik qruplara iş): *"Gülməli nağıl" mahnısını məzmununa görə səhnələşdirin.*

Müəllim bütün şagirdlərin səhnəcikdə iştirakını təmin etmək üçün mahnını bir neçə dəfə səsləndirir və səhnələşdirmə fəaliyyətini təkrar edir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunəsi ilə tanış olduq? Temp mahnıdakı heyvanların xarakterini necə ifadə edir?*

VI dərş

Mövzu:

Hər birimiz bir çiçək

Standartlar:

2.1.3., 3.2.1.

Məqsəd:

1. "Qızılgül" Azərbaycan xalq rəqsini xarakter və tempinə uyğun ifa edir.
2. "Bənövşə" mahnısına ayrı-ayrı notlarla müşayiət yaradır.

İnteqrasiya:

H.b.: 1.3.1.

İş forması:

kollektiv və fərdi iş

İş üsulu:

mahnıoxuma, rəqsetmə, dirijorluq etmə, musiqi alətlərində çalma

Resurslar:

metallofon, "Rəqs elementləri" (dərslük, səh. 65) və "Musiqili barmaqlar" (dərslük, səh. 64) sxemləri, "Bənövşə" mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=IIXtMae0djo>) və "Qızılgül" Azərbaycan xalq rəqsinin (<https://www.youtube.com/watch?v=1UmOpqYM4aw>) videoçarxları və ya səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 75 və 80).

Dərsin gedişi:

I. Aktualaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Melodiya: – Dostlar, yurdumuzda güllü-çiçəkli, sözlü-söhbətli, gül ətirli yaz fəslə davam edir. Torpaq alabazək örtüklərə bürünmüşdür. Təbiət o qədər füsunkardır ki, öz hisslərimi mahnı və rəqslərlə ifadə etmək istəyirəm.

Saz: – Azərbaycan musiqisi də təbiətimiz kimi olduqca rəngarəngdir. Oğlan və qızların şən, bahar suları kimi coşqun rəqsləri hamıya əsl yaz əhvali-ruhiyyəsi gətirir. Məsələn, bütün güllərin şahı sayılan, evlərimizi, bağlarımızı bəzəyən qızılgülə aid rəqsimiz var.

Melodiya: – "Qızılgül" Azərbaycan xalq rəqsinin melodiyası da gülün özü kimi incə, gözəl, həm də qürurludur. Bu rəqsi ifa edərkən hərəkətləri onun xarakterinə uyğun etmək lazımdır.

Ney: – Güllərə həsr olunmuş mahnılarımız da çoxdur. Onlardan biri musiqisi Səid Rüstəmovun, sözləri Abdulla Şaiqin olan "Bənövşə" mahnısıdır. Bənövşə yazın gəlişi ilə çiçəklənməyə başlayır. Gəlin çiçəklərə həsr olunmuş mahnını və rəqsi öyrənmək".

II. Fəaliyyət

Müəllim "Bənövşə" mahnısı haqqında məlumat verir (mahnının müəllifləri, ritmi, tempi, zərif və şən xarakteri), I bəndini və nəqəratını öyrədir.

Sonra müəllim şagirdlərə metallofonları paylayır. Metallofonda I–V pillələrin yerləşməsini bir daha nümayiş etdirir. Alət olmadığı halda şagirdlər mahnının I–V pillələrini "Musiqili barmaqlar" sxemi vasitəsilə göstərilər (dərslük, səh. 31).

"Bənövşə" mahnısı təkrar səsləndirilir.

Tapşırıq 1 (fərdi iş): "Bənövşə" mahnısını ifa edərək ona ayrı-ayrı pillələri çalmaqla müşayiət yaradın.

Müəllim "Qızılgül" rəqsi haqqında qısa məlumat verir, ona aid videoçarxı nümayiş etdirir və onun elementlərini öyrədir (dərslük, səh. 65). Sonra rəqsi təkrar səsləndirir.

Tapşırıq 2 (kollektiv və fərdi iş): Rəqsi xarakter və tempinə uyğun ifa edin.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunəsi ilə tanış olduq? Musiqi nədən danışa bilər?*

VII dərş

Mövzu:

Standartlar:

Məqsəd:

Güllərin rəqsi

1.2.3., 2.1.3., 3.1.2.

1. "Bənövşə" mahnısının bənd və nəqəratını fərqləndirir.

2. "Qızılgül" Azərbaycan xalq rəqsinin elementlərini yerinə yetirir.

3. "Bənövşə" mahnısına əl çalmaqla və ya zərb musiqi alətləri ilə müşayiət yaradır.

İnteqrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurslar:

H.b.: 1.3.1.

kollektiv, cütlərlə və fərdi iş

mahnıoxuma, rəqsetmə, ritmtutma, musiqi alətlərində çalma

mahnının müşayiət (dərslük, səh. 66) və "Rəqs elementləri" (dərslük, səh. 65)

sxemləri, sadə zərb musiqi alətləri, "Bənövşə" mahnısının (<https://www.youtube.com/watch?v=IlXtMae0djo>) və "Qızılgül" Azərbaycan xalq rəqsinin

(<https://www.youtube.com/watch?v=1UmOpqYM4aw>) videoçarxları və ya

səsyazmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin

şərti şəkilləri (dərslük, səh. 75 və 80).

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir.

"Ney: – Nə gözəl yurdumuz var. Dağlara, dərələrə, düzlərə örtük olan çəmənlər güllərin, çiçəklərin məskənidir. Saz, bahar nəğməsi ilə rəqs edən incə, rəngbəbəng çiçəklərə bax!

Onlar haqqında tapmacalar da var. Birini mən söyləyim, açmasını sən tap:

Sapını tutmaq olmaz,

Ətrindən doymaq olmaz.

Saz: – Bu tapmacanın açması qızılgüldür. Bizim keçən görüşümüzə öyrəndiyimiz rəqs "Qızılgül" adlanırdı. Bir tapmaca da mən deyim:

*Bu, yaz çiçəyidir,
Boyu kiçikcə.*

*Zərif ətirlidir,
Ləçəyi incə.*

Ney: – Bu tapmacanın açması bənövşədir. Dostlar, gəlin "Bənövşə" mahnısının davamını öyrənək, sonra isə "Qızılgül" xalq rəqsini bir də ifa edək.

II. Fəaliyyət

Müəllim "Bənövşə" mahnısının II bəndini öyrədir. Mahnı tam şəkildə ifa olunduqdan sonra sinfə sadə zərb musiqi alətləri paylanır.

Müəllim şagirdlərə dərsləyin 66-cı səhifəsində verilən sxemi izah edir: mahnının I bəndinin və nəqəratının əl çalmaqla və çırtmalarla, II bəndinin və nəqəratının isə dəf və şaxşaxlarla ritmini tutmaq lazımdır.

Tapşırıq 1 (kollektiv və fərdi iş): *Mahnını sxemə uyğun ifa edərək ritmini tutun.*

Müəllim "Qızılgül" rəqsini səsləndirir, rəqs hərəkətlərini şagirdlərin yadına salır. Şagirdlər cütlərə bölünüb birgə rəqs edirlər.

Tapşırıq 2 (kollektiv və cütlərlə iş): *Cütlərlə ifa edərək rəqsin elementlərini temp və ritminə uyğun yerinə yetirin.*

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərslərimizin mövzusu nə idi? Musiqinin ritmini daha hansı vasitələrlə tutmaq olar?*

VIII dərş

Mövzu:

Bayram günü

Standartlar:

1.2.2., 2.1.2.

Məqsəd:

1. Musiqi əsərlərinin janrlarını müəyyən edir.

2. Musiqi əsərlərinin emosional məzmununu hərəkətlərlə göstərir.

İnteqrasiya:

H.b.: 3.2.1.

İş forması:

kollektiv, cütlərlə və fərdi iş

İş üsulu:

mahnıoxuma, rəqsetmə, uyğunlaşdırma

Resurslar:

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni, "Bayrağım", "Gözəl Vətən", "Əzizsən, Vətən" mahnıları, "Marş" pyesi və "Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və ya səsyazmaları, səslənəcək musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 68)

Dərslərin gediş:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Ney: – May ayı gözəl bayramlarla zəngin bir aydır. Belə bayramlardan biri 28 May Respublika Günüdür. 28 may – xalqımızın azadlıq və müstəqillik mübarizəsi tarixinə qızıl hərflərlə həkk olunmuş bir gündür. Hər bir xalqın, millətin sahib olduğu ən böyük sərvət onun müstəqil dövlətinin olmasıdır.

Bu bayramı biz də qeyd edək. Vətənimizi vəsf edən musiqi əsərləri səslənsin! "Musiqi ağacı"na yerləşdirilmiş musiqi nümunələrini təkrarlayıb ifa edək".

II. Fəaliyyət

Müəllim Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninə aid videoçarxı nümayiş etdirir və şagirdlərlə birgə himni ifa edir. Sonra 1-ci tapşırığı yerinə yetirmək üçün onu şagirdlərə izah edir (dərslük, səh. 68).

Tapşırıq 1 (fərdi iş): Musiqi nümunələrinin şərti şəkillərini janrlarına görə uyğunlaşdırın və oxlarla əlaqələndirin.

Müəllim bildirir ki, şagirdlər "Bayrağım", "Gözəl Vətən" və "Əzizsən, Vətən" mahnılarından bir parçanı ifa edən zaman 2-ci tapşırığı yerinə yetirməlidirlər.

Tapşırıq 2 (kollektiv və cütlərlə iş): Musiqi əsərlərinin məzmununu hərəkətlərlə təsvir edin.

"Azərbaycan" Azərbaycan xalq rəqsi səsləndirilir və şagirdlər onu ifa edirlər.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Hansı musiqi nümunələri ifa olundu? Bu musiqi nümunələrini daha hansı bayramlarda ifa etmək olar?*

IX dər

Mövzu:

Standartlar:

Məqsəd:

İntegrasiya:

İş forması:

İş üsulu:

Resurslar:

Uşaqların nəğməli dünyası

1.2.2., 3.1.2.

1. Konsert proqramına uyğun müxtəlif janrlı musiqi nümunələrini seçir.
2. Mahniyə sadə musiqi alətləri ilə müşayiət yaradır.

H.b.: 3.1.1., 3.2.1., Ad.1.2.3.

kollektiv və kiçik qruplarla iş

mahnioxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma

yapışqan, iş vərəqi, musiqi əsərlərinin şərti işarələri, zərb musiqi alətləri (dəf, nağara, zəng), "Əzizsən, Vətən" mahnısı və "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin videoçarxları və səsyzmaları, mahnı müəlliflərinin portretləri və hər iki musiqi nümunəsinin şərti şəkilləri (dərslük, səh. 78 və 80)

Dərsin gedişi:

I. Aktuallaşdırma və ya motivasiya

Müəllim "Saz və Ney" nağılını oxumağa davam edir:

"Saz: – Uşaqlar Vətənin gələcəyi, işıqlı sabahıdır. Harada uşaq varsa, orada səmimiyyət, sevinc, ümid var. Dövlətimiz də uşaqların xoşbəxt və sağlam böyüməsi üçün hər cür şərait yaradır, onlara öz hüquqlarını qorumağa kömək edir.

1 İyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü uşaqların müdafiəsinə həsr olunmuş bayramdır. Gəlin görüşümüzə şair Teymur Elçinin şeirinə bəstəkar Oqtay Zülfüqarovun bəstələdiyi "Əzizsən, Vətən" mahnısını oxuyaq və sonuncu dərs-konsert üçün afişa tərtib edək. Bugünkü görüşümüzü "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsinin ifası ilə bitirək".

II. Fəaliyyət

Sınıf qruplara bölünür. Hər qrupa bir növ sadə zərb alətləri paylanır (dəf, nağara, zəng). "Əzizsən, Vətən" mahnısı ifa olunur.

Tapşırıq 1 (kiçik qruplarla iş): Mahniyə sadə musiqi alətləri ilə müşayiət yaradın.

Müəllim afişa, repertuar və konsert haqqında qısa məlumat verir (dərslük, səh. 69).

Hər qrupa iş vərəqi, il boyu keçdikləri musiqi nümunələrinin şərti şəkilləri və rəngli qələmlər paylanır.

Tapşırıq 2 (kollektiv və kiçik qruplarla iş): Sınıf konserti üçün afişa tərtib edin (2 mahnı, 2 rəqs).

Sonra hər qrupun iş vərəqi müzakirə olunur və dərs-konsertin ümumi repertuarı müəyyən olunub sınıf afişası hazırlanır. Dərsin sonunda şagirdlər "Yallı" Azərbaycan xalq rəqsini ifa edirlər.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim:

– *Bugünkü dərsimizin mövzusu nə idi? Afişanı tərtib edərkən nəyə fikir verilməlidir?*

X dərs

Mövzu: Musiqi çaləngi

Standartlar: 2.1.3., 3.1.3.

Məqsəd: 1. Musiqi nümunələrini tempinə və ritminə uyğun ifa edir.
2. Xor daxilində mahnını ifa qaydalarına riayət edir.

İntegrasiya: H.b.: 3.1.1., 3.2.1., A.d.: 1.2.3.

İş forması: kollektiv iş

İş üsulu: mahnıoxuma, rəqsetmə, musiqi alətlərində çalma

Resurslar: sınıf afişası, il boyu keçdikləri musiqi nümunələrinin videoçarxları və ya səsyazmaları

Dərsin gedişi:

Müəllim "Saz və Ney" nağılını bitirir:

"Ney: – Əziz dostlar! Siz gözəl və sehrli musiqi aləminə səyahəti bitirdiniz. Vətənimizin müxtəlif, gözəl musiqiləri ilə tanış oldunuz. Öz təəssüratlarınızı bölüşə bilərsiniz.

Saz: – Səyahət zamanı siz musiqini dinləməyi, oxumağı, çalmağı və rəqs etməyi öyrəndiniz. Bu işdə sizə mən, Ney, Melodiya, Ritm, Temp və başqa nağıl qəhrəmanları kömək etdik. Çalışqan olun və bilik əldə etmək yolunda uğurlar qazanın! Gələn görüşlərdə!"

II. Fəaliyyət

Müəllim şagirdlərə təklif edir ki, tədris ili ərzində baş tutmuş görüşlərdə yaranmış təəssüratlarını dərslükdə qeyd etsinlər (dərslük, səh. 70). Sonra müəllim keçən dərsdə hazırlanmış afişanın əsasında sınıf konsertini keçirir.

III. Ümumiləşdirmə və refleksiya

Müəllim: – *Görüşlərimizdə sizə maraqlı olanları söyləyin.*

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni

Marş tempində

Musiqisi Üzeyir Hacıbəylinin,
sözləri Əhməd Cavadındır.

A - zər - bay-can! A - zər - bay-can! Ey qəh - rə - man öv - la - dın
şan - lı Və - tən - ni! Sən - dən öt - rü can ver - mə - yə
cüm - lə ha - zı - rız! Sən - dən öt - rü qan tök - mə - yə
cüm - lə qa - di - riz! Üç rən - gli bay - ra - ğın - la mə - sud ya - şa!
Üç rən - glibay - ra - ğın - la mə - sud ya - şa! Min - lər - lə can qur - ban ol - du!
Si - nən hər - bə mey - dan ol - du! Hü - qu - qun - dan ke - çən əs - gər,
Hə - rə bir qəh - rə - man ol - du! Sən o - la - san gü - lü - stan,
Sə - nə hər an can qur - ban! Sə - nə min bir mə - həb - bət
Si - nən - də tut - muş mə - kan! Na - mu - su - nu hifz et - mə - yə,
1. Bay - ra - ğı - nı yük - səlt - mə - yə cüm - lə gənc - lər
müş - taq - dır! Şan - lı Və - tən! Şan - lı Və - tən!
A - zər - bay-can! A - zər - bay - can! A - zər - bay - can!
A - zər - bay - can!

Gözəl Vətən

Canlı
mf

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.

Bi- zim Və tən nəğ- mə - miz u-zaq - la - ra ya- yıl - sın,
Sə - si - miz - dən hər tə - rəf yu-xu - sun-dan a - yıl - sın.

Nəqərat
f

Gö-zəl Və-tən can Və-tən, Bi-zə meh-ri - ban Və-tən!
mf
Gö - zəl Və - tən, can Və - tən!
Bi - zə meh - ri - ban Və - tən!

Uzundərə

Azərbaycan xalq rəqsi

Mülayim, zərif

tr

Nağıl - nəğmə

Musiqisi: Asya Sultanovanın,
sözləri: Teymur Elçinindir

Orta tempdə

Div ax-tar - dı hər ya - nı, tap - ma - dı o Cırt - da - nı.

A - ğac da gör - dü bir - dən, Çə - ğır - dı o - nu yer - dən düş de di. Ye - mə - rəm

düş! Düş de - di, Ye - mə - rəm, düş! Düş de - di ye - mə - rəm

düş düş, de - di, Ye - mə - rəm düş! düş!

Sonda

Na - ğıl qur - tar - dı, na - ğıl qur - tar - dı!

Marş

Üzeyir Hacıbəyli

Tez

Na - ğıl qur - tar - dı, na - ğıl qur - tar - dı!

Nəlbəki

Azərbaycan xalq rəqsi

Oynaq

mf

mp

f

Bayrağım

Hərəkətli

Musiqisi: Səid Rüstəmovun,
sözləri: Cavad Cavadlının

mf

Dağ - lar-da çən gör- mü- şəm, Ba - ha - rı şən gör-mü - şəm,

f

Və-tə - ni gen gör- mü - şəm Bay - ra - ğı- ma ba-xan - da!

Brilyant

Azərbaycan xalq rəqsi

Tez-tez

tr

tr

Qaytağı

Azərbaycan xalq rəqsi

Bax belə

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Ramiz Heydəridir.

Tez
mf

Gə-lin ba-xın, u-şaq-lar, nə gö-zəl-dir yol-ka-mız,
Ü-rək-lər-də se-vinc var, de-yək, gü-lək ha-mı-mız
Nəqərat
f
Gə-lin ve-rək əl-ə-lə, bax be-lə, hey, bax be-lə! Mah-nı de-yək,
Son üçün
rəqs e-dək, bax be-lə hey, bax, be-lə! Bax, be-lə!

LAYIH

Sayıram onacan

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.

Canlı

Mən sa - yı - ram o - na - can gəl qu - laq as a - na - can!

Bax bir, i - ki bi - zim - ki, üç, dörd ol - sun si - zin - ki.

Beş də bi - zə gəl - cək, gey - sin tə - zə əl - cək.

Yallı

Azərbaycan xalq rəqsi

Allegro moderato

1.

2.

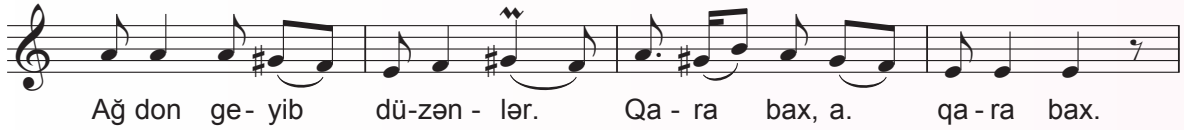
1.

2.

Qar topu

Hərəkətli

Musiqisi Səid Rüstəmovun,
sözləri Mir Mehdi Seyidzadəninindir.

Nəqərat

Qonaqlıq

Tez

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Xanımına Əlibəylinindir.

LAYİH

Azərbaycan xalq rəqsi I hissə

I hissə

Onda Caribe

mf

f

Tez

mf

p

Azərbaycan xalq rəqsi

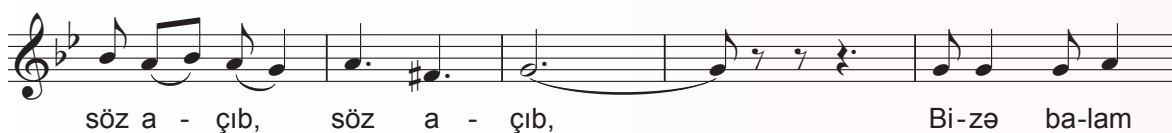
The image displays a musical score for a piece titled "Tez" by Yehudi Menuhin. The score is written for a single melodic line in treble clef, with a 2/4 time signature. The key signature is one flat (B-flat). The score consists of five staves of music. The first staff begins with a forte (*f*) dynamic marking and a trill (*tr*) on the first note. The second staff continues the melodic line with various slurs and trills. The third staff includes a repeat sign and a trill. The fourth staff features a trill and a mezzo-forte (*mf*) dynamic marking. The fifth staff concludes the piece with a trill and a repeat sign. The score is presented in a clean, black-and-white format, typical of a digital sheet music application.

Əzizsən, Vətən!

Hərəkət

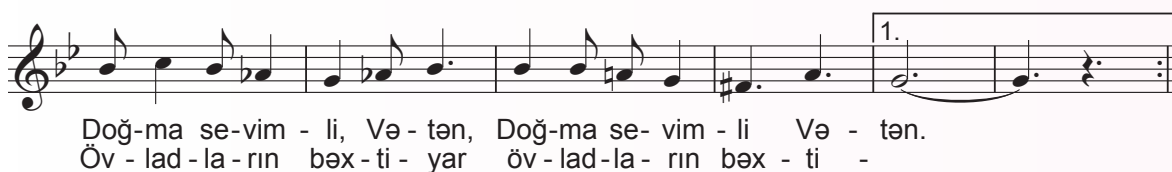
mf

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Hikmət Ziyanıdır.

Nəqərat

f

Təkrar üçün Son üçün

LAYİH

Gəl,gəl, a yaz günləri

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Mirzə Ələkbər Sabirindir.

Gəl, gəl a yaz gün-lə - ri, i - lin ə-ziz gün-lə-
ri. Dağ-da ə-rit dağ-la-rı, bağ-da ə-rit qar-la-rı.
Çay-larda-şib sel ol-sun, ta-xıl-lartel-tel ol-sun. A-ğac-laraç-
sın çi-çək, Yar-pa-ğı lə-çək, lə-çək. Gəl, gəl a yaz gün-lə-
ri, i - lin ə-ziz gün-lə-ri.

Novruz

Azərbaycan xalq rəqsi

Mülayim

58

LAYIH

Göyərçinim

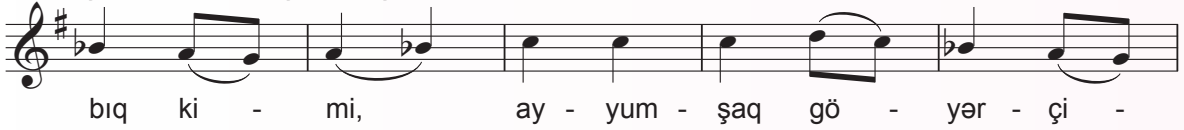
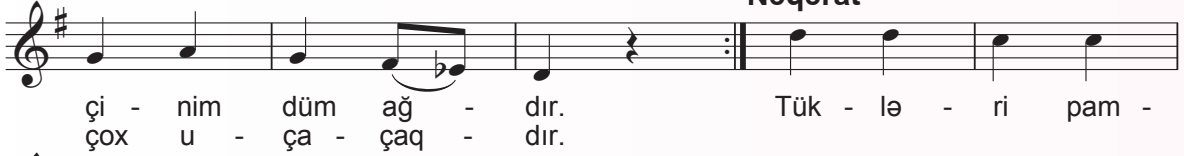
Hərəkətli

mf

Musiqisi Ağabacı Rzayevanın,
sözləri Mir Mehdi Seyidzadənin.

Nəqərat

Cəngi Pyes

Üzeyir Hacıbəyli

Orta tezliklə

f

Beşik mahnısı

fortepiano pyesi

Üzeyir Hacıbəyli

Azərbaycan

Azərbaycan xalq rəqsi

Çəkicim vur!

Hərəkətli

Musiqisi Asya Sultanovanın,
sözləri Teymur Elçinindir.

mf

Çə - ki - cim, vur, tıq, tıq, tıq, Ev ti - ki - rik biz,

Çə - ki - cim, vur, tıq, tıq, tıq, Da - yan - ma iş - siz.

Nəqərat

Kü - lək ə - sir, so - yuq - dur, Məs - ta - nın e - vi yox - dur.

tıq, tıq, tıq, tıq, tıq, tıq, tıq, tıq, tıq!

Gülməli nağıl

Musiqisi Oqtay Zülfüqarovun,
sözləri Teymur Elçinindir.

Tələsmədən

Çıx - dı bir si - çan yu - va - dan, yu - va - dan.

İ - ki ac pi - şik Gör - dü si - ça - nı,

Qor-xubqa-ça-nı. Qor-xubqa-ça nı. Üç it hü-rüş-dü hav,hav.

Da-lın-ca düş-dü hav,hav. Si-çansü-rüş - dü. Ya-mansü-rüş - dü.

Ya-man sü - rüş - dü. Ya-zıqqor-xu-dan tə-lə-yə düş dü.

Bənövşə

Canlı
mf

Musiqisi Səid Rüstəmovun,
sözləri Abdulla Şaiqindir.

Ba-har ol-du, a - ça - ram, Qar bo-ran- dan qa - ça - ram.

Baş - qa gül-lər a-çan - da Mən quş o- lub u - ça - ram.

Nəqərat
mf

Bə- növ -şə- yəm, bə- növ -şə düş - mü-şəmdi - lə - di - şə

p Mə - ni qız -lar, *cresc.* oğ - lan - lar *mf* də - rib ta- xar - lar dö - şə.

Qızıl gül

Azərbaycan xalq rəqsi

Tez-tez
mf

tr

tr

tr

1. 2.

Uçun quşlar

Musiqisi Səid Rüstəmovun,
sözləri Mir Mehdi Seyidzadəninindir.

Canlı *mf*

U - çun, quş - lar, bi - zim ba - ğa.

Cəh - cəh vu - rub o - xu - ma - ğa.

Sıx yar - paq - ılı a - ğac - lar - da

qo - nun ya - şıl bir bu - da - ğa.

LAYİH

İSTİNAD EDİLMİŞ MƏNBƏLƏR

Azərbaycan dilində

1. İradə Məmmədova. Uşaqların musiqi dünyası. Bakı, 2004
2. Kamal Həsənov. Azərbaycan qədim folklor rəqsləri. "İşıq" nəşriyyatı, Bakı, 1988
3. Kurikulum. Elmi-metodik jurnal, №1, 2, 3. "Təhsil" nəşriyyatı, Bakı, 2008
4. "Musiqi" (I sinif), müəllim üçün metodik vəsait. "Naksuana" nəşriyyatı, Bakı, 2008
5. Ramiz Zöhrabov. Bəstəkarlarımızın portreti. "Gənclik" nəşriyyatı, Bakı, 1997
6. "Ümumtəhsil məktəblərinin I-IV sinifləri üçün fənn kurikulumları". Elmi redaktor İsgəndər İsgəndərov. "Təhsil" nəşriyyatı, Bakı, 2008
7. Zülfüyə Veysova. Fəal/interaktiv təlim: müəllimlər üçün vəsait. UNICEF, 2007
8. Zümrüd Sədraqızı. Uşaq bağçalarında musiqi məşğələlərinin müntəxəbatı. Bakı, 2005

Rus dilində

9. Критская Е.Д., Сергеева Г.П., Шмагина Г.С. Методика работы с учениками. "Музыка" 1-4 класс. Издательство "Просвещение". Москва, 2002
10. Методика музыкального воспитания в детском саду (под редакцией Н.А.Ветлугиной). Издательство "Просвещение". Москва, 1982

İnternet resursları

11. Azərbaycan rəqslərinin səhnə təcəssümü <http://konservatoriya.az/?p=3569>
12. Deferensial təlim haqqında <http://www.tipii.edu.az/az/article/554-diferensial-talim-haqqinda>
13. www.bloqspot.com. (Azərbaycan xalq rəqsləri).
14. www.unisef.org (tərkibinə təlim materiallarına müxtəlif səviyyələr üçün istinadlar daxildir).
15. www.omposersunion.az (Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı)
16. www.kurikulum.az.
17. www.educult.az.

Buraxılış məlumatı

MUSIQI 1

*Ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci sinfi üçün
Musiqi fənni üzrə dərsliyin*

METODİK VƏSAİTİ

Tərtibçi heyət:

Müəlliflər: **Nərgiz Rəcəbova**
Şəhla Quliyeva
Zemfira Əliyeva

Buraxılışa məsul	Rafiq Kazimov
Dizayner	Nurlan Nəhmətov
Səhifələyici	Gülşən Cabbarova
Redaktor	Gültəkin Cəfərova
Korrektor	Nübar Qarayeva
Texniki redaktor	Sevinc Yusifova
Baş redaktor	Nərgiz Cabbarlı
Texniki direktor	Xəqani Fərzaliev
Nəşriyyat direktoru	Sevil İsmayılova

© Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi (qrif nömrəsi: 2019-052)

Müəlliflik hüquqları qorunur. Xüsusi icazə olmadan bu nəşri və yaxud onun hər hansı hissəsini yenidən çap etdirmək, surətini çıxarmaq, elektron informasiya vasitələri ilə yaymaq qanuna ziddir.

Hesab-nəşriyyat həcmi 7,2. Fiziki çap vərəqi 10. Formatı 70x100^{1/8}.

Kəsimdən sonra ölçüsü: 195x275. Səhifə sayı 80.

Şriftin adı və ölçüsü: məktəb qarnituru 10-12. Ofset kağızı. Ofset çapı.

Sifariş . Tiraj . Pulsuz. Bakı – 2020

Əlyazmanın yığıma verildiyi və çapa imzalandığı tarix:

Nəşriyyat:
“Şərq-Qərb” ASC
(Bakı, AZ1143, Hüseyn Cavid küç., 111)

Çap məhsulunu istehsal edən:
“Şərq-Qərb” ASC
(Bakı, AZ1123, Aşıq Ələsgər küç., 17)

LAYİH

PULSUZ

LAYİH